

Nastava sviranja (danas za) sutra

Odgoj danas za sutra:

Premošćivanje jaza između učionice i realnosti

3. međunarodna znanstvena i umjetnička konferencija
Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Suvremene
teme u odgoju i obrazovanju – STOO4 u suradnji s
Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti

Diana Atanasov Piljek¹, Ivan Batoš²

¹Sveučilište u Zagrebu Učiteljski fakultet, diana.atanasov-piljek@ufzg.unizg.hr

²Sveučilište Sjever, Odsjek za glazbu i medije, Odjel za umjetničke studije, ibatosh@unin.hr

**Sekcija - Važnost umjetničkog
obrazovanja**

Broj rada: 066

**Kategorija članka: Izvorni
znanstveni rad**

Sažetak

U radu se istražuje mogućnost intervencija u nastavni sadržaj nastave instrumenta, u ovom slučaju klavira i/ili drugih glazbenih kolegija i u manjem postotku njegove zamjene ne-klasičnom glazbenom literaturom – žanrom prema kojem učenik/student ima preferencije. Time se ujedinjuju interaktivne metode učenja, korištenje glazbene tehnologije kao alata za praktičnu podršku, individualizirani pristupi svakom učeniku, kao i integracija različitih glazbenih stilova i tehnika, čime se potiče kreativan i sveobuhvatan pristup glazbenom obrazovanju. Rezultati istraživanja prikupljeni mješovitom metodom istraživanja koja uključuje kvantitativno istraživanje anketnim upitnikom s pitanjima otvorenog tipa i pitanja s mogućim odgovorima Likertovom skalom u pet razina i studijom slučaja, u kojima su odgovore davali studenti studija Glazba i mediji Sveučilišta Sjever u Varaždinu i Sveučilišta u Zagrebu Učiteljskog fakulteta su potvrdili glavnu hipotezu da se nastavni sadržaj nastave sviranja treba modificirati i uz klasičnu glazbenu literaturu individualizirati njegov manji dio kako bi se približio učenicima/studentima i postao upotrebljiv u njihovom svakodnevnom životu / slobodnom vremenu. Predviđa se da bi takva prilagodba sadržaja i metodičkih predložaka rezultirala i boljom vještinom sviranja i razvojem muzikalnog glazbenog izričaja (interpretacije) koji proizlazi iz emocionalnog aspekta doživljaja glazbe i time motivira polaznike za vježbanjem, a da se pritom ne zapostavi klasična glazbena literatura koja je temelj cijelog izričaja.

Ključne riječi:

glazbeni žanr; individualizirani pristup; nastava sviranja; nastavni sadržaj; sveobuhvatni pristup glazbenom djelu

Uvod

Sviranje glazbenog instrumenta razvija koncentraciju, memoriju, empatiju, socijalne vještine i elemente glazbenog sluha kao što su osjećaj za ritam, intonaciju, izražajnost u dinamici i tempu, sposobnost memoriranja i improviziranja glazbenih cjelina te ljubav prema skupnom muziciranju. Schlaug (2001) tvrdi da glazbeno obrazovanje uzrokuje strukturalne promjene mozga u području obrade auditivnog sadržaja,

memorije i motorike i zaključuje da se kod glazbenika oblikuju snažnije i gušće neuronske mreže nego kod neglazbenika. Dobrobiti koje proizlaze bavljenjem glazbenim aktivnostima u ranijoj životnoj dobi pospješuju razvoj kognitivnih sposobnosti, preveniraju zastoj u razvoju motorike i jačaju socijalne vještine. Autori Bialystok i DePape (2009) su uočili da glazbeno obrazovane osobe imaju razvijenu sposobnost bavljenja s više kognitivnih zadataka istovremeno kao i dvojezične osobe s paralelnim kognitivnim vještinama.

Teorijski okvir

Nastava sviranja na učiteljskim studijima Sveučilišta u Zagrebu Učiteljskog fakulteta pretežno polazi od potpunog neznanja sviranja studenata. Razredbeni ispiti provjere posebnih sposobnosti koji su se provodili do 2023. godine nisu bili eliminacijski, a sviranje kao vještina nije bilo zadano, odnosno nije preduvjet za upis na učiteljski niti odgojiteljski studij. Nastava klavira na Odjelu za umjetničke studije Odsjeka za glazbu i medije Sveučilišta Sjever nastavlja se na individualne inicijalne razine znanja sviranja klavira utvrđene na prijemnim ispitima koji nisu bili propisanog programa. Unatoč uvriježenom mišljenju kako je starosna dob recipročna mogućnostima učenja novih sadržaja, istraživanja o neuroplastičnosti mozga pokazuju suprotne činjenice. Autorice Hanna-Pladdy i Gajewski (2012) su istraživale jesu li promjene u neuronskim mrežama moguće samo u određenim razdobljima života. Na temelju rezultata istraživanja, zaključile su da je mozak trajno plastičan pa se može modificirati u bilo kojem životnom razdoblju, a posljedica učenja u odrasloj dobi je povećanje volumena sive i bijele tvari u mozgu (Schlaug i sur., 2009; Hanna-Pladdy i Gajewski 2012). Program učiteljskih studija na Sveučilištu u Zagrebu Učiteljskom fakultetu uključuje učenje sviranja glazbenog instrumenta (sintetizatora zvuka, klavira i gitare) u okviru obaveznog kolegija. Među studentima prevladava mišljenje da je učenje instrumenta u studentskoj dobi znatno zahtjevnije nego u ranijoj školskoj fazi što potvrđuje istraživanje autora Wesseldijk i sur. (2020) koje je utvrdilo bolji rezultat ranog učenja sviranja instrumenta (prije sedme godine života) u smislu motoričkih vještina i razvoja neuronske mreže. Učinak ranog učenja sviranja vidljiv je u rezultatima različitih motoričkih zadataka i jačoj povezanosti bijele tvari u mozgu i nakon više godina sviranja. Uspoređujući učenike iste dobi i iste količine prakse, autori Ireland i sur. (2019) utvrdili su da su djeca koja su počela učiti svirati instrument prije sedme godine života pokazala bolje rezultate u razlikovanju akustičkih elemenata melodije i ritma te glazbene memorije. Iako literatura podržava tvrdnju da je početak sviranja instrumenata u studentskoj dobi zahtjevniji i manje učinkovit, značajnu ulogu u uspješnosti i razini rezultata sviranja čini osobna motivacija i intenzivna praksa. Program umjetničkog studija Glazba i mediji sadrži obavezni kolegij Klavir koji se temelji na uvriježenoj metodi sviranja (klavira) i razvija vještine sviranja sukladno mogućnostima studenata. Autori Hyde i sur. (2009) su istražujući mogućnost prilagodbe mozga u dobi poslije djetinjstva utvrdili da neuroplastičnost ne prestaje s godinama. Ona je postojana cijeli život i zauzima ključno mjesto u učenju, pamćenju i oporavku od mogućih oštećenja. Prema Lövdén i sur. (2013) neuroplastičnost odraslog mozga omogućuje novim iskustvima izazivanje promjena u strukturi i funkciji što se odnosi i na rezultate učenja i pamćenja. Mentalni trening, u koji se ubraja i sviranje glazbenog instrumenta, a koji se izvodi kontinuirano, poboljšava kognitivne funkcije. Hanna-Pladdy i Mackay (2011) u svom istraživanju o povezanosti sviranja klavira i kognitivnih funkcija u starijoj dobi (60 do 83 godine) utvrdile su poboljšanje u funkcionalnoj neverbalnoj i verbalnoj memoriji i svakodnevnim aktivnostima. Uočljive dobrobiti učenja i prakticiranja sviranja instrumenta idu u prilog kontinuiranoj nastavi sviranja na učiteljskim studijima. Takav program nastave ostvarit će ishode konkretnih silaba kolegija, ali i pružiti značajne dobrobiti razvijanju neuronskih mreža koje omogućuju neuroplastičnost mozga i stvaranje kognitivne i moždane rezerve (Creese, 2021; Chen i Goodwill, 2022).

Instrumentalna glazbena nastava

Nastava sviranja instrumenta na Sveučilištu u Zagrebu Učiteljskom fakultetu ostvaruje se kroz kolegije Glazbeni praktikum I, II, III i IV koji su obavezni za sve studentske programe učiteljskog studija. Kolegiji se izvode u dva semestra na drugoj i dva na trećoj godini studija.

Nastava klavira na umjetničkom studiju Glazba i mediji, izvodi se kolegijima Klavir I, II, III, IV, V i VI. Kolegiji su obavezni, a izvode se u dva semestra na prvoj, drugoj i dva na trećoj godini studija. Silabi kolegija određuju konkretne ciljeve i ishode svake od četiri razine nastave sviranja na učiteljskim studijima i za svaki od šest semestara umjetničkog studija.

Ciljevi kolegija Glazbeni praktikum I i II su „Glazbeno opismenjavanje i upoznavanje s instrumentom, praktično primjenjivanje usvojenog znanja notnog pisma na zadanom glazbenom instrumentu (sint.) uz pravilan prstomet i tehniku sviranja, samostalna analiza skladbe zadane nastavnim programom (tonalitet, mjera, oblik, opseg tonova unutar melodije) i razvijanje točne intonacije i proširivanje opsega glasa u visinu.” (PIPDSS-USENJ, 2025, 67 i 70) Cilj kolegija Glazbeni praktikum III je „Praktično primjenjivanje usvojenog znanja notnog pisma na glazbenom instrumentu (el. klavijatura, sint) prema određenom prstometu desne i lijeve ruke. Sviranje akordičke pratnje prema karakteru i tempu određene skladbe. Samostalna analiza skladbe zadane nastavnim programom (tonalitet, mjera, akordi, oblik, opseg tonova unutar melodije). Razvijanje vještine samostalnog igranja i sviranja (*a vista*). Permanentno razvijanje točne intonacije i proširivanje opsega glasa u visinu, rad na vokalnoj tehnici (pravilno disanje, dikcija, fraziranje), savladavanje višeglasja. Samostalnost u pratnji, intonativna igranja, promjene akorda u tempu unutar tonaliteta s dva predznaka.” (PIPDSS-USENJ, 2025, 95). Za kolegij Glazbeni praktikum IV cilj kolegija je sljedeći: „Sviranje melodije i akordičke pratnje prema karakteru i tempu određene skladbe. Samostalna analiza skladbe zadane nastavnim programom (tonalitet, mjera, oblik, akordi, opseg tonova unutar melodije). Razvijanje vještine samostalnog igranja i sviranja (*a vista*). Kontinuirano razvijanje točne intonacije i proširivanje opsega glasa u visinu, usavršavanje vokalne tehnike (pravilno disanje, dikcija, fraziranje), savladavanje višeglasja. Samostalnost u pratnji, intonativna igranja, primjene akorda u tempu unutar tonaliteta do 4 predznaka te izvođenje melodije i akordičke pratnje.” (PIPDSS-USENJ, 2025, 98).

Ciljevi kolegija Klavir na umjetničkom studiju Glazba i mediji su „nastavak na upoznavanju s klavirskom literaturom različitih stilskih razdoblja (od baroka do suvremenog doba) te samostalno ovladavanje i sviranje klavirskih skladbi iz glazbene literature propisane programom kroz mentorski i samostalni rad pri kojem se postepeno svladava i razvija klavirska tehnika, polifono razmišljanje, interpretacija u stilu s različitim stilskim razdobljima te razumijevanje šireg glazbeno-stilskog konteksta pojedinih umjetničkih razdoblja.” (IP – GIM, 2025) .

Prema autorima Atanasov Piljek, Hajduković i Piljek (2022) ishodi učenja su „konkretnosti u kojima su navedena znanja koja bi učenik/student trebao operativno usvojiti – pokazati nakon što završi određeni tijek učenja”. Isti autori tumače da „usmjerenost na ostvarene ishode učenja dovodi do kompetencija koje se mogu razumjeti kao ostvareni ishodi učenja vrednovani kroz sposobnost studenta da samostalno primjenjuje znanja i vještine u praksi” (Atanasov Piljek, Hajduković i Piljek, online zbornik, 2022, prema Priručnik za izradu ishoda učenja - unizd<https://www.unizd.hr>, 2022). Ishodi pojedinačnih glazbenih kolegija prikazani su u okviru dokumenta Programi (UF-P), 2020 (<https://www.ufzg.unizg.hr/programi/>) učiteljskog studija na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, u oba studijska programa – Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij – Učiteljski studij s engleskim ili njemačkim jezikom (PIPDSS-USENJ) (https://www.ufzg.unizg.hr/programi/uciteljski_eng_de/) i Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij – Učiteljski studij (PIPDSS-US) (<https://www.ufzg.unizg.hr/programi/uciteljski/>) te su u potpunosti jednaki jer pripadaju obaveznim kolegijima za sve studijske programe učiteljskog studija.

Ishodi kolegija Glazbeni praktikum I i II su: „Primijeniti glazbeno-teorijska znanja i sadržaje u praktičnoj izvedbi, koristiti glazbeni instrument u skladu s pravilima struke, demonstrirati glazbeno-izvodilačke vještine (sviranje i pjevanje), interpretirati jednostavnije glazbene sadržaje, analizirati jednostavnija glazbena djela i primijeniti stečena znanja kod intonativnog snalaženja unutar interpretacije glazbenog djela”(PIPDSS-USENJ, 2025, 67-68 i 70-71). Sadržaji ishoda kolegija Glazbeni praktikum III i IV su slični: “Primijeniti glazbeno-teorijska znanja i sadržaje u praktičnoj izvedbi, koristiti glazbeni instrument u skladu s pravilima struke, demonstrirati glazbeno-izvodilačke vještine (sviranje i pjevanje), interpretirati jednostavnije glazbene sadržaje, analizirati jednostavnija glazbena djela, demonstrirati stečeno znanje u samostalnoj interpretaciji glazbenih sadržaja i koristiti agogičko-dinamičke vještine u interpretaciji glazbenih sadržaja”. Također, u ishodima kolegija Glazbeni praktikum IV nalazi se i završni ishod: “Primijeniti stečena znanja u ‘prima vista’

interpretaciji" (PIPDSS-USENJ, 2025, 95-96 i 98-99).

Zajednički ishodi na razini kolegija Klavir za umjetnički studij Glazba i mediji su: „Student će nakon odslušanog i položenog kolegija imati uvid u odabrana umjetnička djela klavirskog repertoara stilskih razdoblja od baroka do suvremenog doba uključujući i klavirska djela hrvatske glazbene baštine i steći vještinu sviranja instrumenta za analizu, razumijevanje i izvođenje umjetničkih skladbi za potrebe suradnje s drugim umjetnicima, za potrebe nastavnike struke u području glazbe te sviranja partitura kod vođenja ansambala (zboru ili orkestra).” (IP – GIM, 2024)

Ishodi kolegija Glazbeni praktikum se ostvaruju nastavno-didaktičkim sredstvima kojeg u ovom slučaju čine dječje pjesme sadržane u predmetnom kurikulumu Glazbene kulture (MZO-GKGU, 2019) u prvih četiri razreda osnovne škole, a ishodi kolegija Klavir odabranom klavirskom literaturom karakterističnom za umjetničke obrazovne programe u okviru žanra klasične glazbe u glazbenim školama.

Iako finalna kompetencija učitelja primarnog obrazovanja podrazumijeva znanje sviranja i pjevanja navedenih pjesama, a sveučilišnog prvostupnika glazbene pedagogije i medija vladanje klasičnom klavirskom literaturom i znanje sviranja pjesama programa osnovne škole (MZO-GKGU, 2019), mišljenja smo da bi jedna do dvije skladbe po osobnom odabiru u okviru nastave sviranja tijekom studija, intrinzično motivirale studenta u vježbanju sviranja i primjeni naučenog. Modelom konstruktivističke teorije učenja, aktivnim pristupom sudjelovanja učenika u samom procesu učenja (Piaget, 1971) i načinom koji prilagođava nastavni sadržaj individualnim sklonostima, studentu se omogućuje razumijevanje, istraživanje i primjena naučenog. U kontekstu nastave instrumenta, konstruktivistička teorija podupire usmjerenost na studente i njihovo interaktivno sudjelovanje u razvijanju vještina sviranja u iskustvenom obliku. Uvođenjem drugih žanrova osim klasične glazbe koji se podudaraju s osobnim sklonostima u područje klasične glazbene literature, studentima se omogućuje povezivanje naučenog sa suvremenim, njima bliskijim kulturnim kontekstom. Eksperimentima u području diferencirane nastave koja podrazumijeva prilagodbu nastavnog sadržaja prema individualnim sklonostima, autorice Mavidou i Kakana (2019) potvrđuju pozitivne efekte takvog načina rada. Diferencirana nastava je prilagođeni način poučavanja okrenut individualnim potrebama, mogućnostima i sklonostima svakog učenika (Tomlinson, 2001). Carol Ann Tomlinson (2001) autorica je okvira za diferenciranu nastavu koja se može upotrijebiti za individualizaciju sadržaja i metoda poučavanja u instrumentalnoj edukaciji. U prakseološkom obliku, ovakva nastava omogućuje prilagodbu nastavnog sadržaja kolegija Glazbeni praktikum u smislu izbora preferentne glazbe za svakog studenta obzirom na glazbeni stil (žanr), aranžman ili način izvođenja. Istraživanja (Duke, 2005) pokazuju da su učenički skloniji vježbanju i razvoju svojih vještina kada smatraju da je sadržaj osobno značajan. Vygotsky (1978) tvrdi da je učenje društveni proces koji je duboko ukorijenjen u kulturni kontekst. Uvođenjem neklasičnih glazbenih žanrova u instrumentalnu nastavu, studentima se omogućuje istraživanje oblika suvremene i tradicijske glazbe. Prema Reimeru (1989) koji je razvijao teoriju estetskog obrazovanja, estetska vrijednost glazbenog obrazovanja pruža temelj istraživanju emocionalne povezanosti studenata s glazbom koju izvode, a ako je ona i bliska oblikom i glazbenim stilom, doći će do potpunog ostvarenja ishoda kolegija sviranja.

Suvremeni način poučavanja, u svim područjima pa tako i u nastavi sviranja, ne može zaobići suvremenu tehnologiju. U doba digitalne demencije koja podrazumijeva slabljenje psihičkih funkcija, remećenje fokusa i trajanja koncentracije te nerazvijenosti socijalnih vještina (Spitzer, 2018), implementacija glazbene tehnologije u instrumentalnu nastavu predstavlja značajan pomak u poučavanju i učenju glazbe usmjeravajući zainteresiranost mladih za digitalne sadržaje u svoju korist. Programi za zapisivanje nota, izradu aranžmana, snimanje audio zapisa i digitalnih kreiranja zvukovlja, pružaju nebrojene mogućnosti istraživanja i eksperimentiranja u tom području.

Osvremenjivanjem nastavnog sadržaja sviranja, pod uvjetom povećanja broja sati nastave, ovaj bi kolegij mogao doprinijeti ne samo učenju sadržaja notnog zapisa i tehnici sviranja, već razvijanju kvalitete izvedbe pjevanja i sviranja snimanjem individualnih izvedbi. Tada bi tehnologija postala alat poučavanja i učenja. Webster (2002) svojim istraživanjima utvrđuje da uporaba tehnologije u glazbenoj nastavi poboljšava tehničke vještine, unaprijeđuje glazbenu interpretaciju i povećava motivaciju, a može unaprijediti kreativnost učenika, čineći proces učenja zanimljivijim i primjenjivijim njihovim interesima. Prema Gardneru (1983)

interaktivna okruženja za učenje povećavaju aktivnost, zainteresiranost i motivaciju osobito kada se personalizirani sadržaji uključe u kurikulum.

Metodologija

Istraživanje je provedeno mješovitom metodom koja kombinira kvantitativne i kvalitativne podatke u cilju sveobuhvatnog pogleda i razumijevanja drugačijem pristupu instrumentalne nastave. Ispitivanje Likertovom skalom i upitnikom s pitanjima otvorenog tipa, pruža mogućnost uvida u mišljenja, iskustva i preferencije ispitanika o predloženim promjenama, a studija sluša dokumentira predloženu intervenciju u nastavni sadržaj sviranja zamišljenu kao pilot projekt (empirijski zahvat) u nastavi manje skupine studenata.

Ova metoda triangulacije koristi različite tehnike prikupljanja podataka. Kvantitativni podaci koji proizlaze iz rezultata ispitivanja Likertovom skalom, mjerljivi su elementi učinkovitosti integracije neklasične glazbene literature i tehnologije u instrumentalnu nastavu, dok kvalitativni podaci, prikupljeni kroz otvorena pitanja i studije sluša, nude prikaze iskustava i ostvarivanje ishoda studenata. Ovakav integrirani pristup usklađen je s najboljim praksama u istraživanju glazbenog obrazovanja koje naglašavaju važnost kombiniranja objektivnih i subjektivnih podataka za donošenje pedagoško-didaktičkih odluka (Creswell, 2014).

Problem i cilj istraživanja

Cilj istraživanja je utvrditi mišljenja studenata učiteljskog studija Sveučilišta u Zagrebu Učiteljskog fakulteta i studenata umjetničkog studija Glazba i mediji Sveučilišta Sjever o intervenciji u realizaciju nastavnog sadržaja nastave instrumenta u cilju povećanja motivacije za vježbanjem sviranja, a time i povećanja uspješnosti realizacije ishoda kolegija.

Problemi istraživanja su: (1) istražiti mišljenje studenata o uvođenju manjeg broja skladbi subjektivnih individualnih preferencija studenata, (2) istražiti mogućnost povećanja razine motivacije za vježbanje sviranja što rezultira podizanjem razine uspjeha u osobnom ishodu kolegija, (3) ispitati stil (žanr) glazbe sukladan osobnim sklonostima studenata koji žele uvrstiti u nastavu sviranja, (4) ispitati vrstu glazbenog izričaja koji studenti preferiraju, (5) ispitati postojanje treme za vrijeme sviranja pred kolegama, (6) ispitati izbor dviju skladbi koje bi studenti uvrstili u svoj program sviranja, (6) utvrditi jesu li te skladbe već negdje izveli, (7) ispitati bi li studenti mogli samostalno zapisati njihovu melodiju, (8) žele li ih snimiti i izvesti na ispitu ili studentskoj produkciji, (9) misle li da bi te skladbe mogle biti dio nastavnog sadržaja nastave sviranja, (10) jesu li do sada već imali takve zadatke u nastavi sviranja i (11) što im je u tom procesu bilo najteže.

Hipoteze

H1 – Postoji statistički značajna razlika u broju studenata koji žele uvrstiti neklasične skladbe osobnih preferencija u nastavni sadržaj nastave sviranja od onih koji to ne žele.

H2 – Studenti u statistički značajnom broju slušaeva imaju tremu pri sviranju pred kolegama od onih koji nemaju.

H3 – Postoji statistički značajna razlika u korist broja studenata koji do sada nisu javno izvodili skladbe koje slušaju i koje im se sviđaju od onih koji nisu.

H4 – Studenti bi u statistički značajno manjem broju slušaeva znali zapisati melodiju odabranih skladbi od onih koji ne bi.

H5 – Studenti bi u statistički značajno manjem broju slušaeva javno snimili odabrane skladbe od onih koji ne bi.

H6 – Studenti bi u statistički značajno manjem broju javno na ispitu ili studentskoj produkciji izvodili odabrane skladbe od onih koji ne bi.

H7 - Studenti bi u statistički značajnijem broju željeli da njihove odabrane skladbe budu uključene u nastavni sadržaj kolegija sviranja.

H8 – Studenti bi u statistički značajnije većem broju rado svirali odabrane skladbe.

H9 – Studenti su u statistički značajno manjem broju do sada imali takav zadatak u nastavi sviranja instrumenta.

Uzorak ispitanika

Istraživanje je provedeno na uzorku od 165 ispitanika (N=165), studentica/studenata treće, četvrte i pete godine učiteljskog studija u Zagrebu i prve, druge i treće godine umjetničkog studija Glazbe i medija u Varaždinu.

Postupci i instrument istraživanja

Za potrebe istraživanja, konstruiran je anketni upitnik koji sadrži pitanja sa skalom procjene odgovora u pet razina Likertovog tipa i pitanja otvorenog tipa. Upitnik je distribuiran online. Sukladno mješovitoj metodologiji istraživanja prikazana je i studija slučaja kao dokumentirani proces u kojem je s manjim brojem studenata izveden predloženi model intervencije u nastavni sadržaj.

Rezultati

Tablica 1

Uzorak ispitanika

VARIJABLA	RAZINA	N	%
Fakultet	Učiteljski studij 835	57	34.5
	Učiteljski studij 903	92	55.8
	Glazba i mediji Sveučilište	12	7.3
Godina	Sjever		
	Prva	9	5.5
	Druga	7	4.2
	Treća	83	50.3
	Četvrta	46	27.9
Spol	Peta	20	12.1
	Muško	23	13.9
Dob	Žensko	142	86.1
	18	1	0.6
	19	3	1.8
	20	7	4.2
	21	45	27.3
	22	54	32.7
	23	28	17.0
	24	18	10.9
	25	4	2.4
	27	2	1.2
28	1	0.6	

29	1	0.6	
45	1	0.6	
Grad iz kojeg studenti dolaze	Dubrovnik	5	3.0
	Samobor	5	3.0
	Sisak	5	3.0
	Varaždin	5	3.0
	Zapreši?	6	3.6
	Zagreb	37	22.4
	Ostali gradovi	102	68.1
Završen stupanj glazbenog obrazovanja	Osnovna glazbena škola	21	12.7
	Srednja glazbena škola - klavir/teorija	7	4.2
	Srednja glazbena škola – drugi instrument	11	6.7
	Niža plesna škola	6	3.6
	Srednja plesna škola	0	0.0
	Bez glazbenog obrazovanja	120	72.7

LEGENDA: N – broj ispitanika, % - udio ispitanika

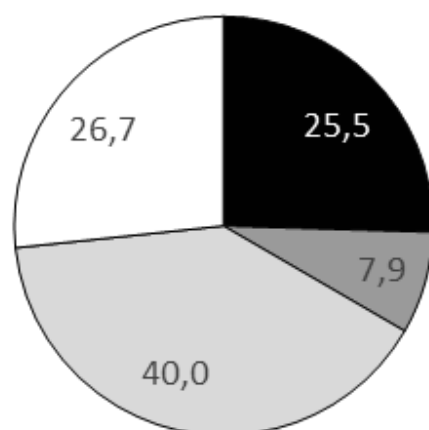
Tablica 2

Preferirana glazba u slobodno vrijeme

ŽANR	N	%	ŽANR	N	%
pop	106	64.2	indie	4	2.4
rock	43	26.1	house	4	2.4
rap	19	11.5	metal	4	2.4
klasika	14	8.5	punk	4	2.4
jazz	14	8.5	balade	3	1.8
doma?e	13	7.9	klape	3	1.8
duhovnu	11	6.7	reggae	3	1.8
trap	11	6.7	techno	3	1.8
blues	8	4.8	elektronska	2	1.2
strano	8	4.8	country	2	1.2
hiphop	8	4.8	filmska	1	0.6
trash	8	4.8	bluegrass	1	0.6
narodna	7	4.2	disco	1	0.6
soul	5	3.0	cajke	1	0.6
folk	5	3.0			

LEGENDA: N – broj ispitanika, % - udio ispitanika

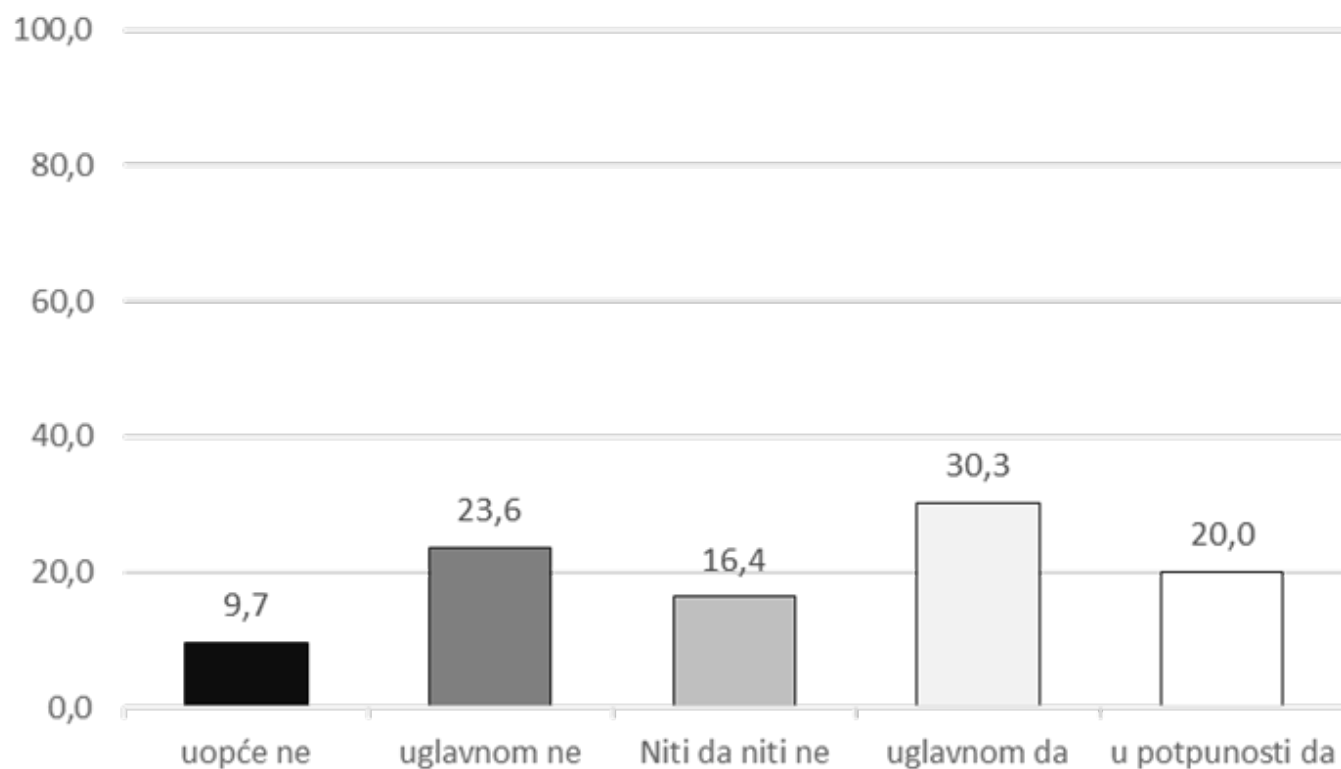
Preferirani glazbeni izričaj za izvođenje

■ vokalni ■ instrumentalni ■ vokalno - instrumentalni □ plesni

Slika 1

Stvara li Vam inače tremu sviranje pred kolegama?

■ uopće ne ■ uglavnom ne ■ Niti da niti ne □ uglavnom da □ u potpunosti da

Slika 2

Koje biste dvije skladbe predložili za svoje sviranje izvan programa?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	-	3	1,8	1,8	1,8
	Vjeruj u ljubav – Oliver Dragojevi?, Pobjego sam – Op ?a opasnost	1	,6	,6	2,4
	.	3	1,8	1,8	4,2
	/	5	3,0	3,0	7,3
	?etiri godišnja doba	1	,6	,6	7,9
	Adele – bilo koja njezina pjesma, i jos neka popularna pjesma	1	,6	,6	8,5
	Ah što volim, ? ežnja za prolje?em	1	,6	,6	9,1
	Amazing Grace, The Lion Sleeps Tonight	1	,6	,6	9,7
	Bach, skladbe Olivera Dragojevi?a	1	,6	,6	10,3
	Balaševi?: Olivera, Vice Vukov. Suza za zagorske brege	1	,6	,6	10,9
	Barcarolla, Santa Lucia	1	,6	,6	11,5
	Bill Evans: Round Midnight, Al Greene: Let's Stay Together	1	,6	,6	12,1
	Bilo koja od Adele ili Ed Sheerana	1	,6	,6	12,7
	Bilo koja Oliverova ili Balaševi?eva pjesma :)	1	,6	,6	13,3
	bilo koje dobro poznate dje?je pjesme	1	,6	,6	13,9
	Bilo koje vezane s folklorom	1	,6	,6	14,5
	Bumbarov let	1	,6	,6	15,2
	Cesarica, Igra bez granica	1	,6	,6	15,8
	Cesarica, Oda radosti	1	,6	,6	16,4
	Cesarica, Pismo moja – Oliver Dragojevi?	1	,6	,6	17,0
	Chopin: Nocturno, Dajem ti ri?	1	,6	,6	17,6
	Clapton: Change the world, Queen: Somebody to love	1	,6	,6	18,2
	Coldplay pjesme instrumental	1	,6	,6	18,8

?	arobna frula i Do re mi	1	,6	,6	19,4
	Da sam ja netko, Dobri moj nono	1	,6	,6	20,0
	Dalmatino	1	,6	,6	20,6
	Dave Brubeck: Koto Song, H. Villa- Lobos: Tristorosa	1	,6	,6	21,2
	Do nam želi dobar dan, Padaj padaj snježi?u	1	,6	,6	21,8
	Dragojevi?: Što to bješe ljubav, ?oli?: Ti si mi u krvi	1	,6	,6	22,4
	Dvi sestre blizanke, Lupi petama	1	,6	,6	23,0
	Ed Sheeran: A Team, Coldplay: Yellow	1	,6	,6	23,6
	Egberto Gismonti: 1 Loro, Zdenko Runji ?: Romanca	1	,6	,6	24,2
	Eine kleine nacht musik,	1	,6	,6	24,8
	Ekatarina Velika: 1 Krug, Henry Mancini: Pink Panther	1	,6	,6	25,5
	Evanescence: 1 Bring me to life, Evanescence: My immortal	1	,6	,6	26,1
	Galiija: Da li si spavala; Bijelo dugme: Ružica si bila	1	,6	,6	26,7
	Girls' Generation: 1 got a boy æspa: Savage	1	,6	,6	27,3
	Guns n' Roses:1 Sweet child o' mine Dalmatino: Dajen ti ri?	1	,6	,6	27,9
	Hallelujah, Cesarica	1	,6	,6	28,5
	Harry Potter theme music	1	,6	,6	29,1
	Hedwigs theme, Your hands are cold	1	,6	,6	29,7
	Here I am, Bryan Adams	1	,6	,6	30,3
	Hey Jude, Rivers flows in you	1	,6	,6	30,9
	Himna i Oda radosti	1	,6	,6	31,5

<i>I'm not the only one</i> – Sam Smith, <i>Take me to church</i> – Hoizer	,6	,6	32,1
<i>Ima jedan svijet,</i> <i>Samo jednu ljubav imam</i>	,6	,6	32,7
<i>Ima jedan svijet,</i> <i>Somewhere over the rainbow</i>	,6	,6	33,3
<i>Jalta jalta</i> 1	,6	,6	33,9
James Newton Howard: <i>He sleeps,</i> Beethoven: <i>Fur Elise</i>	,6	,6	34,5
<i>Jesenska pjesma,</i> <i>Magarac i kukavica</i>	,6	,6	35,2
Joe Hisaishi: <i>Merry-Go-Round of Life, Interstellar</i> – tema iz filma	,6	,6	35,8
John Legend: <i>All of me,</i> Oliver Dragojevi?: <i>Cesarica</i>	,6	,6	36,4
<i>Još Hrvatska ni</i> <i>propala</i>	,6	,6	37,0
<i>Kad bi svi, Visibaba</i> <i>mala</i>	,6	,6	37,6
<i>Kad u školu</i> <i>krenem</i> – Klinci s Ribnjaka, Toni Cetinski: <i>Tebe ne bi mijenjao</i>	,6	,6	38,2
<i>Kanon u D-duru,</i> <i>Historia de un Amor</i>	,6	,6	38,8
<i>Kidung, How Deep</i> <i>Is Your Love</i>	,6	,6	39,4
<i>Lete?i medvjedi?i,</i> 1 <i>Bila mama kukunka</i>	,6	,6	40,0
<i>Lijepa naša</i> 1	,6	,6	40,6
<i>Lijepa naša</i> <i>domovino</i> 2	1,2	1,2	41,8
<i>Lijepa naša</i> <i>domovino, nisam sigurna za drugu</i>	,6	,6	42,4
<i>Lijepa naša</i> <i>domovino, Sretan rožendan</i>	,6	,6	43,0
<i>Lovac</i> 1	,6	,6	43,6
<i>Love me tender,</i> <i>For Elise</i>	,6	,6	44,2
<i>Ljubav se ne trži;</i> <i>Naran?a</i>	,6	,6	44,8
<i>Ljubav to si Ti, Da</i> <i>sam ja netko</i>	,6	,6	45,5

M.P. Thompson:1 <i>Diva Grabov?eva</i> (ili neka druga njegova) – malo ozbiljnija, za bu? enje domoljublja i u ?enja hrvatske povijesti	,6	,6	46,1
<i>Maestral</i> te možda1 neku koja je primjer aktualne / moderne glazbe	,6	,6	46,7
Magnifico: <i>Pukni1</i> <i>zoro, Bregovi?: ?ur</i> <i>?evdan</i>	,6	,6	47,3
<i>Mary Had a Little1</i> <i>Lamb i Happy</i> <i>Birthday</i>	,6	,6	47,9
Matija Cvek, <i>Ptice,1</i> The Beatles, <i>Here</i> <i>Comes The Sun</i>	,6	,6	48,5
Miroslav Škoro:1 <i>Juliška i Slavonia</i> bend – bilo koja	,6	,6	49,1
<i>Moonlight sonata</i> 1	,6	,6	49,7
Mozart: <i>Mala no? 1</i> <i>na muzika</i> i Edith Piaf: <i>Non Regrette</i> <i>rien</i>	,6	,6	50,3
Napoleon Coste,1 <i>Barcarolle</i> aus opus 51 od klasi? nih skladbi, od pop varijanti za djecu <i>Hoki poki</i> , Oliver: <i>Moj lipi an?ele</i>	,6	,6	50,9
Narodna glazba1 hrvatske (više), Abba	,6	,6	51,5
<i>Naše kolo, Pjevala1</i> <i>je ptica kos</i>	,6	,6	52,1
Ne razumijem1 pitanje	,6	,6	52,7
Ne volim svirati, no1 da volim odabrala bih neke skladbe koje su trenutno popularne	,6	,6	53,3
Ne znam 6	3,6	3,6	57,0
Neke balade 1	,6	,6	57,6
Neke dalmatinske1 pjesme možda od Olivera ili od klapa jednostavnije pjesme	,6	,6	58,2

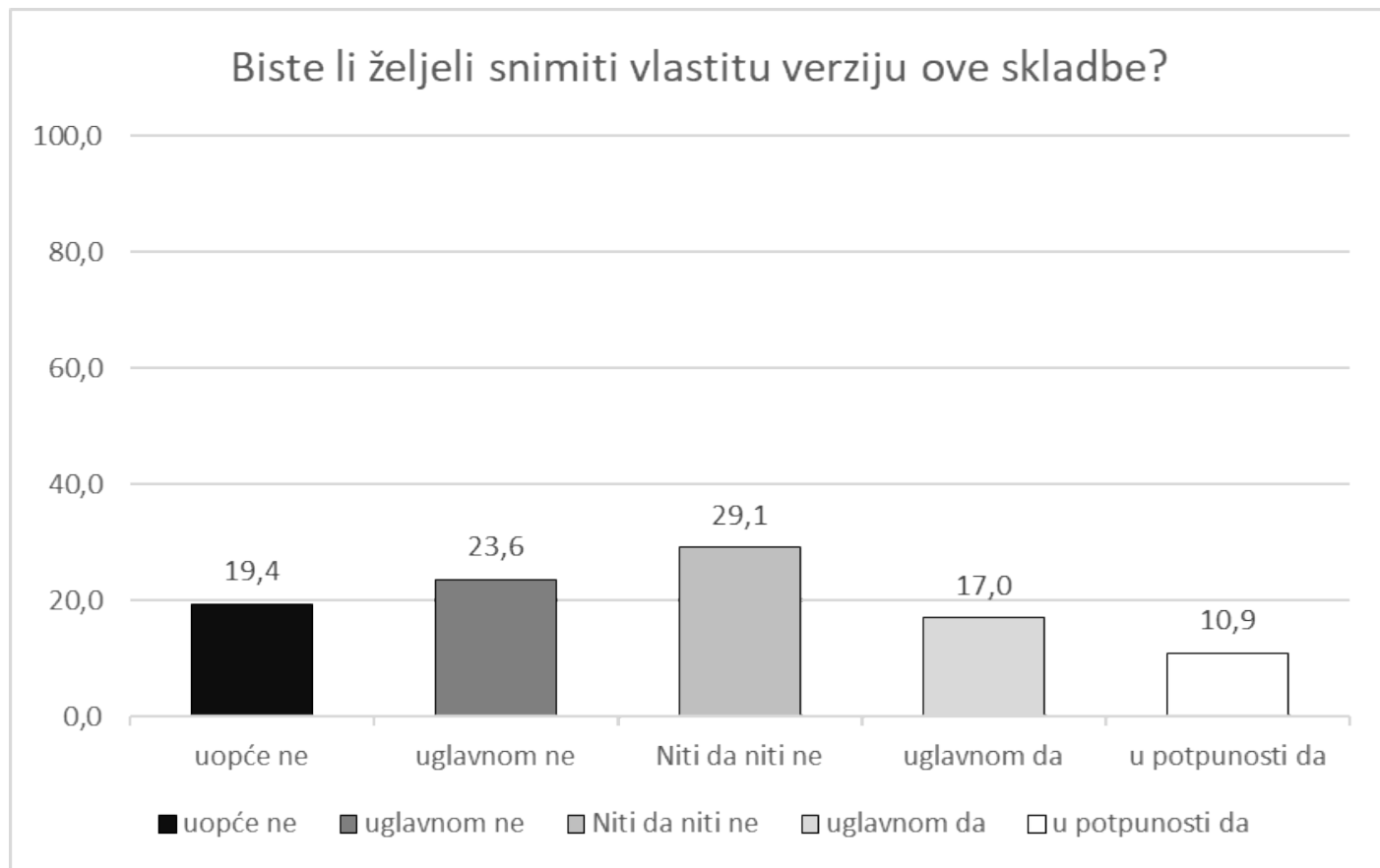
Nisam o tome1 razmišljala niti me zanima. Ako mora biti, neka bude melodija iz <i>Pink Panthera</i>	,6	,6	58,8
nisam sigurna 1	,6	,6	59,4
Nisam sigurna 2	1,2	1,2	60,6
Niti jednu 1	,6	,6	61,2
<i>Oda radosti</i> (L. van1 Beethoven)	,6	,6	61,8
<i>Oda radosti i Ako te1 pitaju</i>	,6	,6	62,4
<i>Oda radosti, Für1 Elise</i>	,6	,6	63,0
<i>Oda radosti, Lijepa1 naša domovino</i>	,6	,6	63,6
<i>Oj, pastiri, ?udo 1 novo</i>	,6	,6	64,2
Oliver Dragojević:1 <i>Što u?inila si ti,</i> Nina Badrić: <i>Takvi kao ti</i>	,6	,6	64,8
Oliver Dragojevi? 1	,6	,6	65,5
Oliver Dragojevi?: 1 <i>Ako voliš me,</i> Ed Sheeran: <i>Thinking out loud</i>	,6	,6	66,1
Oliver Dragojevi?: 1 <i>Vila s Jadrana,</i> Magazin: <i>Minut srca tvog</i>	,6	,6	66,7
Oliver Dragojevi?: 1 <i>Jubavi mala,</i> Gibonni: <i>Judi, zviru i bestimje</i>	,6	,6	67,3
Oliver Dragojevi?, 1 Gibonni	,6	,6	67,9
Oliver Dragojevi?: 1 <i>Cesarica,</i> Haris Džinović: <i>Kako mi nedostaješ</i>	,6	,6	68,5
Oliver Dragojevi?: 1 <i>Cesarica, Kad mi do?eš ti</i>	,6	,6	69,1
Passenger- <i>Let her 1 go,</i> Lewis Capaldi- <i>Someone you loved</i>	,6	,6	69,7
<i>Pekar, Ringe Ringe1</i>	,6	,6	70,3
<i>Perfect – Ed1 Sheeran</i>	,6	,6	70,9
Popularne skladbe1 poput <i>Cesarica – Oliver Dragojevi? i Pratim te – Toše Proeski</i> ili duhovne skladbe.	,6	,6	71,5

River flows in you 1 Una mattina	,6	,6	72,1
River Flows In You, 1 A Million Dreams	,6	,6	72,7
River flows in you, 1 How to Train Your Dragon main theme	,6	,6	73,3
River flows in you, 1 Neka cijeli ovaj svijet	,6	,6	73,9
River flows in you, 1 Oliver Dragojevi?	,6	,6	74,5
River flows in you, 1 Prelude	,6	,6	75,2
Romanca, Cesarica 1 (obje O. Dragojevi?)	,6	,6	75,8
Sanjarenje 1	,6	,6	76,4
Semafor, Ruke 1	,6	,6	77,0
Skladbe banda npr. 1 Coldplay ili iz Disney filmova.	,6	,6	77,6
Skladbe iz Harry 1 Pottera	,6	,6	78,2
Skladbe koje se u? 1 e, a nisu u sviranci	,6	,6	78,8
Skladbe krš?anske 1 tematike, npr. Narodi nam se, Mesija...	,6	,6	79,4
Somewhere over 1 the rainbow	,6	,6	80,0
Sretan ro?endan 2	1,2	1,2	81,2
Sretan ro?endan, 1 Dvije zvjezdice	,6	,6	81,8
Sretan ro?endan, 1 Mlin	,6	,6	82,4
Suza za zagorske 1 brege i Otišo je s mirisima jutra	,6	,6	83,0
Svadbeni marš, Ti 1 velik si	,6	,6	83,6
Sweater weather, 1 do I wanna know	,6	,6	84,2
The Beatles: 1 Yesterday i Let It Be	,6	,6	84,8
The Four Seasons i 1 Carmen	,6	,6	85,5
The Offspring: 1 Want You Bad, Mild High Club: Homage	,6	,6	86,1
The Raiders March 1 (Indiana Jones) i Pirates of the Caribbean Main Theme	,6	,6	86,7

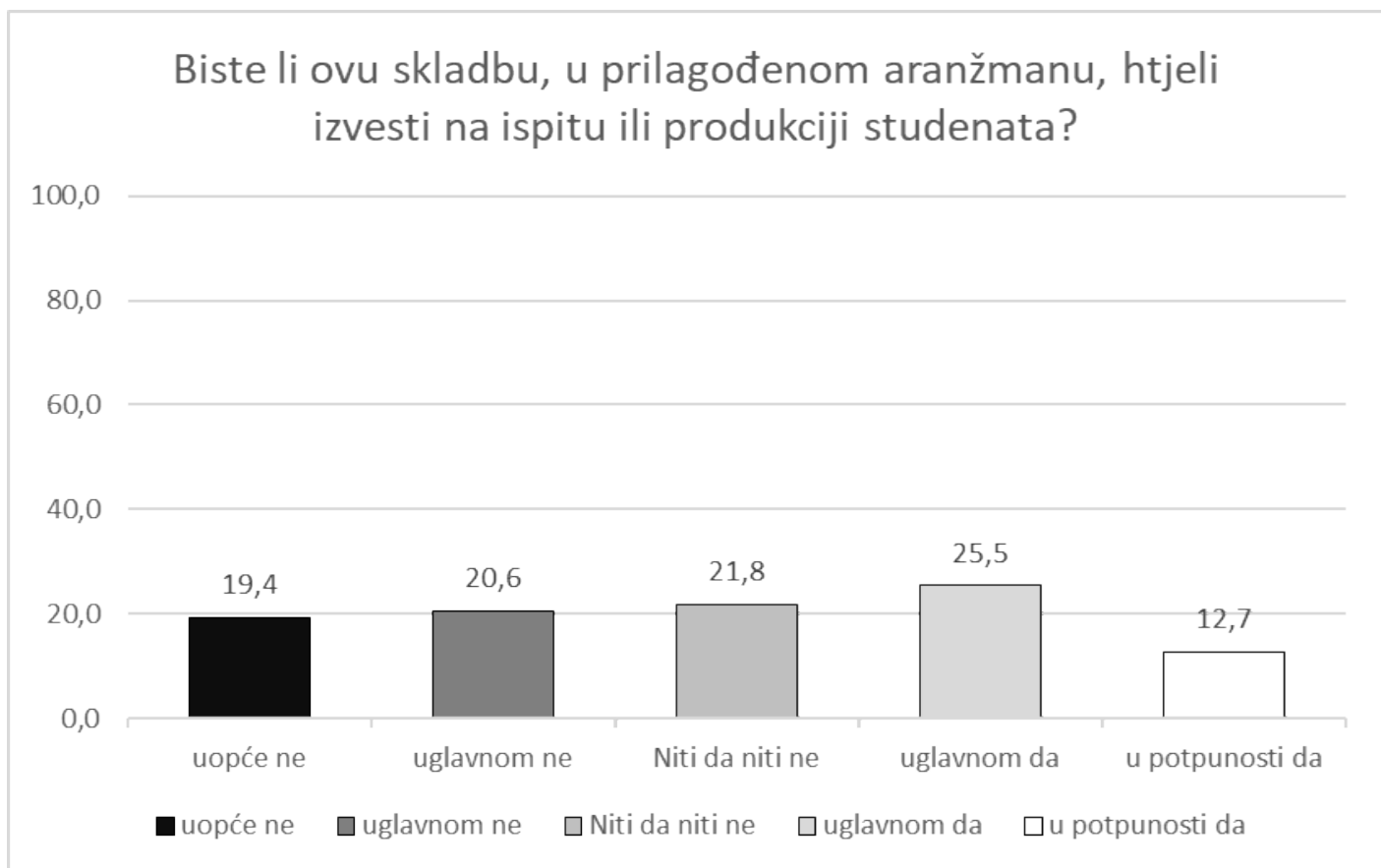
Thinking out loud –1 Ed Sheeran, Oceans – Hillsong	,6	,6	87,3
Tom Odell: Another love	,6	,6	87,9
Toše Proeski: Još1 uvijek sanjam da smo zajedno, Vesna Pisarovi?: Ti ne znaš što je ljubav	,6	,6	88,5
Twilight pjesma i za1 Elisu	,6	,6	89,1
Una mattina, Eine1 kleine Nachtmusik	,6	,6	89,7
Valcer cvije?a, 1 Mala no?na glazba	,6	,6	90,3
Vinko Coce: Vilo1 moja, Guns N' Roses: Knockin' on Heaven's door	,6	,6	90,9
Vivaldi: Zima,1 Prolje?e	,6	,6	91,5
Vivaldijevo Prolje?e1 i Ples še?erne vile	,6	,6	92,1
Voljela bih nau?iti 1 svirati nešto od Balaševi?a (nemam to?no odre ?ene dvije skladbe)	,6	,6	92,7
Vozila se Mare i1 Kata, Marijana	,6	,6	93,3
W. A. Mozart:1 Sonata za klavir u C-duru, F. Schubert: Ko košuta	,6	,6	93,9
Weeknd: Earned It,1 Xxxtentacion: I spoke to the devil in Miami	,6	,6	94,5
What a wonderful1 world	,6	,6	95,2
What a wonderful1 world, Boži? dolazi	,6	,6	95,8
Yellow Submarine,1 Ljubav se ne trži	,6	,6	96,4
Yiruma: River1 Flows in You, Dino Jelusi?: Ti si moja prva ljubav	,6	,6	97,0
Za Elisu 1	,6	,6	97,6
Za Elizu, ?etiri 1 godisnja doba	,6	,6	98,2
Za Elizu, Mjese? 1 eva sonata	,6	,6	98,8
Zbrajanje, U1 razredu	,6	,6	99,4

Zdenko Runji?: <i>Pismo ?ali, Journey - Faithfully</i>	1	,6	,6	100,0
Total	165	100,0	100,0	

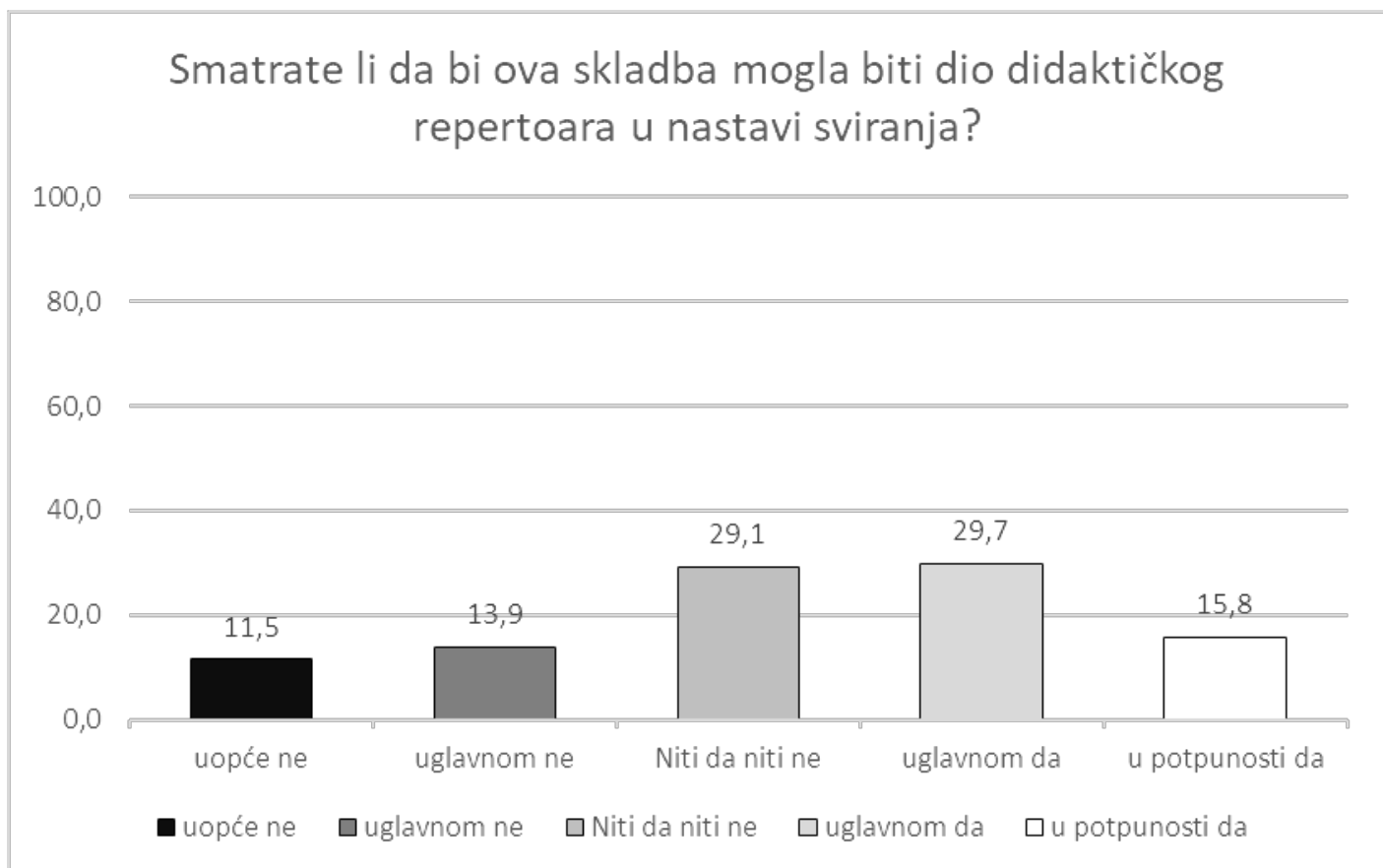
Slika 3

Slika 4

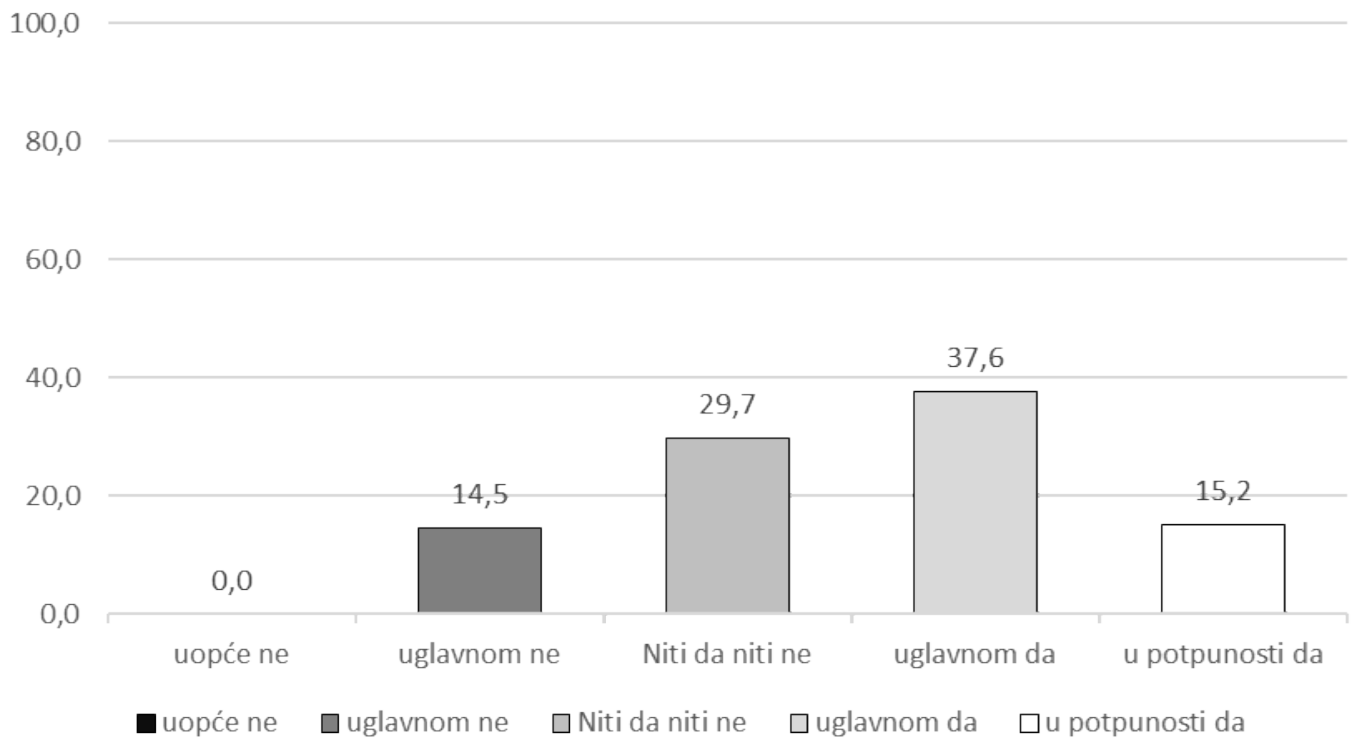

Slika 5

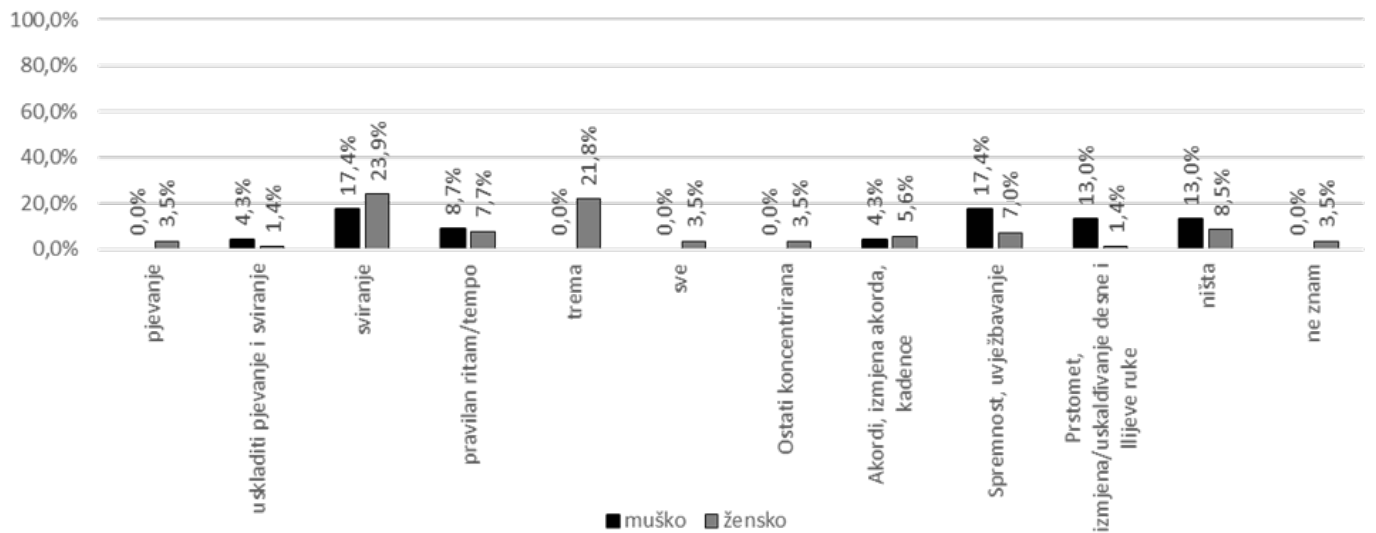
Slika 6

Smatrate li da bi ovu skladbu studenti rado svirali?

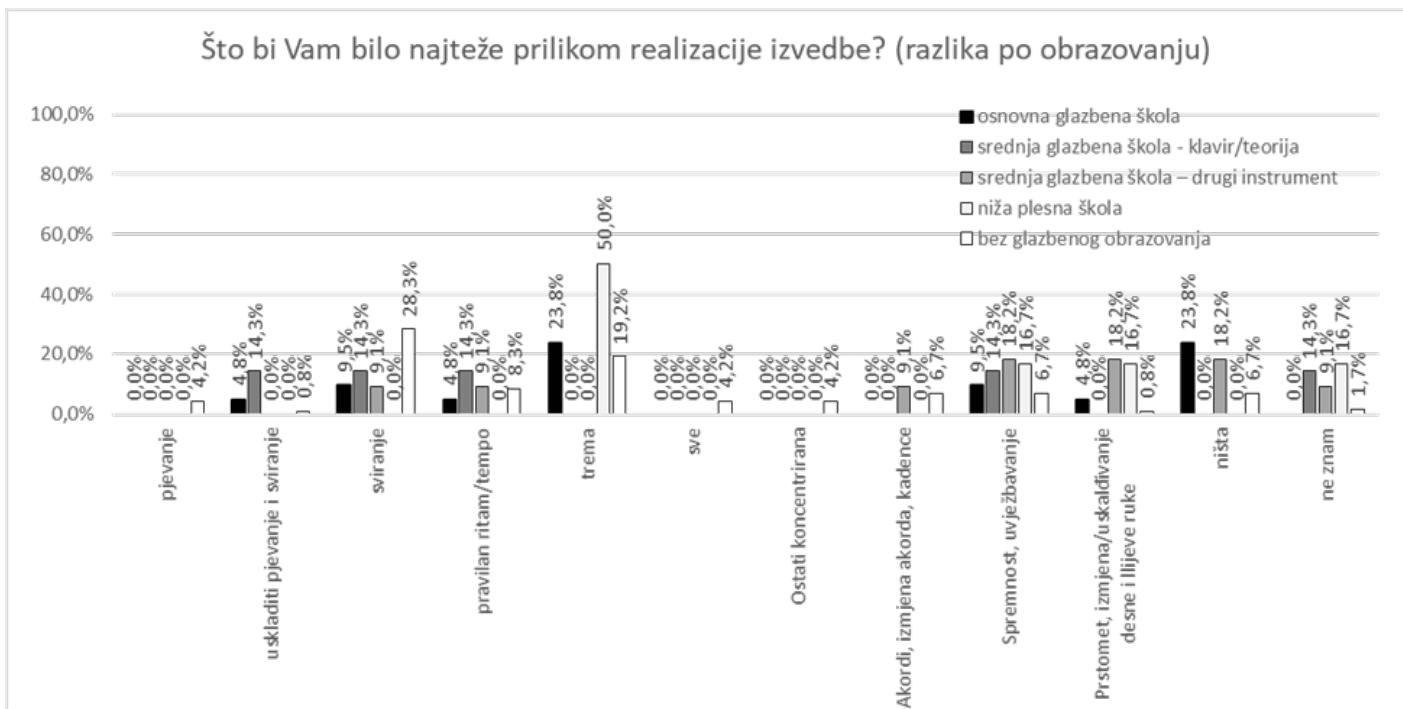

Slika 7

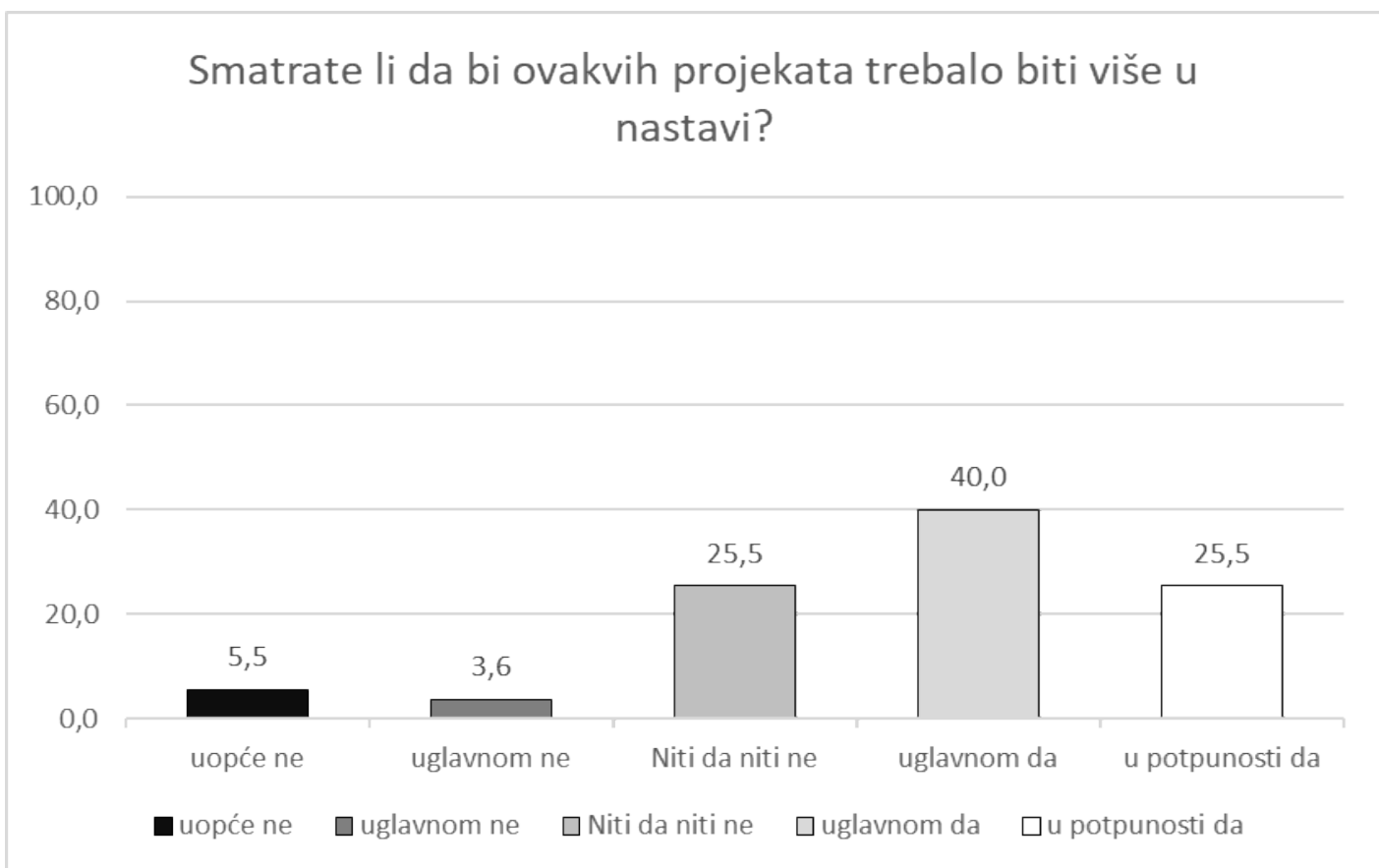
Što bi Vam bilo najteže prilikom realizacije izvedbe? (razlika po spolu)

Slika 8

Slika 9

Slika 10

Rasprava

U provedenom istraživanju sudjelovalo je ukupno 165 ispitanika od kojih su oko trećine bili studenti/ce Učiteljskog studija 835 (Integrirani prijediplomski i diplomski sveučilišni studij sa smjerovima engleski jezik, njemački jezik), 56 % studenti/ce Učiteljskog studija 903 (Integrirani prijediplomski i diplomski

sveu?ilišni studij s modulima – hrvatski jezik, informatika, likovna umjetnost i kultura i odgojne znanosti), te 7 % studenata/ica umjetni?kog studija Glazbe i medija Sveu?ilišta Sjever. Ovakav omjer ispitanika je bio jedini mogu?i jer su studenti/ce u?iteljskog studija oba smjera, najbrojnija skupina koja je upisana na studij, a umjetni?ki studij upisuje puno manje studenata/ica.

Polovica ispitanika poha?a tre?u godinu studija, 28 % ?etvrtu, 12 % petu, 6 % prvu te 4 % drugu godinu. Studenti prve i druge godine u?iteljskog studija nisu ispitani jer se tek na drugoj godini uvodi kolegij Glazbeni praktikum pa još ne mogu imati uvid u njegovo funkcioniranje u prakseološkom obliku kao studenti tre?e, ?etvrti i pete godine koji slušaju ili su odslušali povezani kolegij Metodika glazbene kulture i izvodili nastavu Glazbene kulture u prva ?etiri razreda primarnog obrazovanja. Studenti prve godine studija, kojih je zna?ajno manje, poha?aju umjetni?ki studij, a njih je i zna?ajno manje upisanih na cjelokupnoj godini studija. Na umjetni?kom studiju su ispitani studenti druge i tre?e godine studija koji slušaju i kolegij Metodika glazbene nastave s praksom, izvodili su nastavu Glazbene kulture u prva ?etiri razreda primarnog obrazovanja, a na tre?oj godini studija i nastavu Glazbene kulture u predmetnoj nastavi (od petog do osmog razreda) i Glazbene umjetnosti u srednjoj školi gimnazijskog programa. Njih 86 % su studentice dok je 14 % studenata ve?inom u dobi izme?u 21 i 24 godine (88 %). Njih 22 % je iz Zagreba, 4 % iz Zaprešića, po 3 % iz Dubrovnika, Samobora, Siska i Varaždina, a preostalih 68 % iz razli?itih drugih gradova Republike Hrvatske. Isto tako, 73 % ispitanika nema nikakvo prethodno glazbeno obrazovanje, 13 % ih je završilo osnovnu glazbenu školu, 7 % drugi instrument u srednjoj glazbenoj školi, te po 4 % srednju glazbenu školu – klavir/teorija te nižu plesnu školu (Tablica 1). Istraživanjem su obuhva?eni studenti/ice koji su poha?ali ili poha?aju kolegij sviranja bez obzira na razinu prethodnog glazbenog obrazovanja. Glazbeno obrazovanje nije uvjetovano za upis na u?iteljski studij iako je do upisa u akademsku godinu 2024./25. postojao razredbeni postupak provjere posebnih sposobnosti u kojem je jedan od sadržaja bio i glazbeni, ali samo pjevanje pjesme po izboru i reproduciranje zadane ritamske i melodijske fraze, a za umjetni?ki studij Glazba i mediji postoji provjera specifi?nih glazbenih znanja, vještina i sposobnost koja obuhva?a i ispit iz klavira što podrazumijeva u nekoj mjeri razvijenu vještinu sviranja (tri skladbe po slobodnom izboru od kojih jedna mora biti iz opusa skladatelja baroka – J.S. Bacha ili D. Scarlattija, a jedna može biti autorska (rad pristupnika) ili izvedena nekim drugim instrumentom koji je na popisu temeljnih predmeta struke i nastavnog plana i programa srednjih glazbenih škola (PDPSZVS-GIM, 2024).

Na pitanje koju vrstu glazbenog stila (žanr) studenti slušaju u slobodno vrijeme (Tablica 2), pokazalo se da ih ve?ina sluša pop (64 %), zatim ¼ izjavljuje da sluša rock, oko desetina rap, klasiku i jazz dok ostale vrste glazbenih stilova (metal, duhovna glazba, trap, hip-hop, trash, narodna glazba, soul, folk, indie, balade, klapska glazba, reggae, techno, elektronska glazba, country, filmska glazba, bluegrass, disco, "cajke") sluša znatno manji dio ispitanika (Tablica 2). Kako bismo razlu?ili preferencije studenata u glazbenom stilu, po spolu, razini i vrsti glazbenog obrazovanja i dobi, koristili smo analizu hi-kvadrat testom. Iz navedenog se primje?uje da sve prona?ene razlike idu u korist studenata koji više od studentica slušaju rock, blues, klasiku, jazz, metal, soul i folk. Glazbeni žanr rock ($\chi^2 = 10.31(4)$, $p < .05$) sluša zna?ajno ve?i broj studenata koji su završili srednju glazbenu školu i svirali neki drugi instrument (ne klavir) (54 %) ili nižu plesnu školu (50 %), nego osnovnu glazbenu školu (38 %), srednju glazbenu – klavir/teorija (29 %), te studenti bez glazbenog obrazovanja (20 %). Glazbeni žanr blues ($\chi^2 = 15.08(4)$, $p < .01$) se je pokazao popularniji kod zna?ajno ve?eg broja studenata koji su završili srednju glazbenu školu – drugi instrument (27 %), nego srednju glazbenu – klavir/teorija (14 %), osnovnu glazbenu školu (5 %) ili kod studenata bez glazbenog obrazovanja (3 %) te onih koji su završili nižu plesnu školu (0 %). Klasi?nu glazbu ($\chi^2 = 26.31(4)$, $p < .01$) sluša zna?ajno ve?i udio studenata koji su završili srednju glazbenu školu – klavir/teorija (43 %) i srednju glazbenu školu – drugi instrument (36 %), nego nižu plesnu školu (17 %), osnovnu glazbenu školu (10 %) ili studenti bez glazbenog obrazovanja (3 %). Jazz glazbu ($\chi^2 = 24.01(4)$, $p < .01$) sluša zna?ajno ve?i udio studenata koji su završili srednju glazbenu školu – drugi instrument (46 %), nego srednju glazbenu – klavir/teorija (14 %), osnovnu glazbenu školu (14 %), studenti bez glazbenog obrazovanja (4 %) te oni koji su završili nižu plesnu školu (0 %).

Na temelju dobivenih rezultata možemo zaklju?iti da ve?inom studenti koji su završili srednje glazbeno obrazovanje (i to u ve?em broju slu?ajevo drugi instrument, nego klavir/teorija) ?eš?e slušaju rock, blues, klasiku i jazz nego ostale skupine studenata. Razlike po dobi nisu prona?ene, što je i razumljivo s obzirom na relativno sli?nu dob ispitanika u istraživanju (Tablica 3). Na pitanje o vrsti glazbenog izri?aja s

obzirom na izvodilački sastav, ispitanici najviše preferiraju vokalno-instrumentalnu izvedbu (40 %), zatim podjednako plesnu (27 %) i vokalnu (26 %) te najmanje preferiraju izvoditi instrumentalnu izvedbu (8 %)(Slika1).

Odgovori na pitanje vezano uz tremu pokazuju da polovica ispitanika ima tremu u trenutku sviranja pred kolegama i to 30 % djelomično i 20 % u potpunosti (Slika 2.) Kako se ovdje radi o skali Likertovog tipa izražavali smo i srednju vrijednost pa se i ovdje pokazalo da u prosjeku uglavnom imaju tremu prema medijanu i dominantnoj vrijednosti ($C = 4.0$, $D = 4.0$) što je s obzirom na asimetričnost distribucije ($Z = 0.21$, $p < .01$) opravdanije promatrati nego aritmetičku sredinu ($M = 3.3$, $SD = 1.29$). Razlike po spolu, korištenjem Mann Whitney U testa, su pokazale da nema statistički značajne razlike u tremi između studenata i studentica ($Z = -1.88$, $p > .05$), Kruskal Wallisov test je pokazao da nema razlike niti ovisno o glazbenom obrazovanju ($Z(4) = 5.81$, $p > .05$), a Spearmanov koeficijent korelacije da nema povezanosti treme s dobi studenata ($r = -.14$, $p > .05$). Tako se potvrđuje hipoteza (H2) da studenti u statistički značajnom broju slušajeva imaju tremu pri sviranju pred kolegama od onih koji nemaju. To se može objasniti nedovoljnim iskustvom u javnim nastupima većine ispitanika, nesigurnošću u sviranju zbog niske razine vještine sviranja i možda nedovoljnog vježbanja sviranja.

Na pitanje o prijedlogu dviju skladbi koje bi ispitanici predložili za uvrštenje u nastavni sadržaj kolegija sviranja, svi su studenti predložili skladbe prema osobnim preferencijama što podrazumijeva da se preferirani žanr uvrsti s takvim glazbenim primjerima u nastavni sadržaj predmeta. Ovakvi odgovori gotovo u potpunosti potvrđuju hipotezu (H1) da postoji statistički značajna razlika u broju studenata koji žele uvrstiti neklasificirane skladbe osobnih preferencija u nastavni sadržaj nastave sviranja od onih koji to ne žele. U izboru skladbi nalazimo različite skladbe koje ih zanimaju i malo koje se podudaraju. Predložene skladbe su pojedinačno navedene u tablici statističke obrade i sve se mogu svrstati u neki od ranije spomenutih glazbenih stilova.

Nadalje nas je zanimalo jesu li bilo koju od skladbi koje su naveli, već negdje izveli (javno ili u društvu) te se pokazalo da 79 % nije nikada javno izvelo jednu od dvije spomenute skladbe, a od onih koji jesu, hi-kvadrat test pokazuje da postoji razlika, ovisno o spolu ($\chi^2 = 11.33(1)$, $p < .01$) te da je skladbu izvelo 48 % studenata i 17 % studentica. U toj skupini postoji i razlika ovisno o razini obrazovanja ($\chi^2 = 17.24(4)$, $p < .01$) te je skladbu izvelo 57 % onih koji su završili srednju glazbenu školu – klavir/teorija, 46 % onih koji su završili srednju glazbenu školu – drugi instrument te 39 % onih sa osnovnoškolskim glazbenim obrazovanjem. S druge strane izvelo ju je svega 15 % studenata bez glazbenog obrazovanja i 0 % onih s obrazovanjem u plesnoj osnovnoj školi. Time se potvrđuje hipoteza (H3) koja tvrdi da postoji statistički značajna razlika u korist broja studenata koji do sada nisu javno izvodili skladbe koje slušaju i koje im se sviđaju od onih koji nisu.

Odgovori na pitanje samoprocjene o mogućnosti osobnog notnog zapisa melodije odabrane skladbe bili su otkrivajući. Na Likertovoj skali od 1 do 5 pokazalo se (Slika 3) da većinom (55 %) misle da ju ne bi uspjeli sami zapisati po sluhu – 21 % uopće ne i 34 % uglavnom ne. (Slika3). Srednja vrijednost također pokazuje da u prosjeku uglavnom ne bi mogli zapisati pjesmu po sluhu prema medijanu i dominantnoj vrijednosti ($C = 2.0$, $D = 2.0$) što je s obzirom na asimetričnost distribucije ($Z = 0.23$, $p < .01$) opravdanije promatrati nego aritmetičku sredinu ($M = 2.5$, $SD = 1.16$). Razlike po spolu, korištenjem Mann Whitney U testa, su pokazale da postoji statistički značajna razlika u percepciji sposobnosti zapisivanja nota po sluhu između studenata i studentica ($Z = -3.71$, $p < .01$), Kruskal Wallisov test je pokazao da postoji razlika i ovisno o razini glazbenog obrazovanja ($Z(4) = 38.01$, $p < .01$), a Spearmanov koeficijent korelacije da nema povezanosti s dobi studenata ($r = .01$, $p > .05$). Smjer razlika pokazuje da studentice lošije procjenjuju svoju mogućnost zapisa pjesme po sluhu ($C = 2.0$) nego studenti ($C = 4.0$) te da najlošije ovakve glazbene mogućnosti procjenjuju oni bez glazbenog obrazovanja ($C = 2.0$), potom oni s osnovnom glazbenom školom ($C = 3.0$) i najviše oni sa srednjom glazbenom školom – klavir/teorija, srednjom glazbenom školom – drugi instrument te nižom plesnom školom ($C = 4.0$). Ovime se potvrđuje hipoteza (H4) kojom se tvrdi da bi studenti u statistički značajno manjem broju slušajeva znali zapisati melodiju odabranih skladbi od onih koji ne bi što je objašnjivo razinom glazbenog obrazovanja većine ispitanika. U ovom je kontekstu važno naglasiti da predmet interesa ne obuhvaća isključivo tehničku uvježbanost (koja nije istoznažna s pojmom vještine sviranja jer vještina sviranja podrazumijeva razinu usvojene tehnike u većoj mjeri) i izvođačku

kompetenciju u sviranju klavira, ve? i one aspekte glazbenog obrazovanja koji proizlaze iz metodike solfeggia – uklju?uju?i razvoj unutarnje auditivne predod?be, intonacijske to?nosti, ritamske stabilnosti te sposobnosti funkcionalnog ?itanja notnog teksta (tzv. *sight-reading*). Kod studenata u?iteljskog studija, ti se elementi u pravilu ne javljaju u zamjetnom broju i ovise o individualnim razinama prethodnog glazbenog obrazovanja.

Kolegij Glazbena kultura, koji ne omogu?uje sustavno usvajanje temeljnih glazbeno-psiholoških i izvo?a?kih komponenti, poput unutarnjeg tempa, tonalnog osjeta i fraziranja – mogao bi preuzeti funkciju gra?enja i razvijanja tih vještina uz uvjet djelomi?ne izmjene silaba i smanjenja sudionika u skupinama za vježbe radi ve?e mogu?nosti individualizacije nastave. Nedostatak integracije ovih kompetencija utje?e na ograni?enu razvijenost glazbeno-kognitivnih procesa koji su klju?ni za samostalno muziciranje i u?inkovitu primjenu glazbe u odgojno-obrazovnom kontekstu.

Najve?i broj ispitanika (29 %) ne zna bi li ili ne bi želio snimiti vlastitu verziju izabrane skladbe, 43 % ih smatra da ne bi željeli, a 28 % bi željeli (Slika 4). Srednja vrijednost ovih rezultata pokazuje da u prosjeku ne znaju bi li ju htjeli snimiti ili ne prema medijanu i dominantnoj vrijednosti (C = 3.0, D = 3.0) što je s obzirom na asimetri?nost distribucije ($Z = 0.16$, $p < .01$) opravdanije promatrati nego aritmeti?ku sredinu ($M = 2.8$, $SD = 1.25$).

Razlike po spolu, korištenjem Mann Whitney U testa, su pokazale da postoji statisti?ki zna?ajna razlika u želji snimanja vlastite verzije skladbe izme?u studenata i studentica ($Z = -3.76$, $p < .01$), Kruskal Wallisov test je pokazao da postoji razlika i ovisno o glazbenom obrazovanju ($Z(4) = 12.08$, $p < .05$), a Spearmanov koeficijent korelacije da nema povezanosti s dobi studenata ($r = .05$, $p > .05$). Smjer razlika pokazuje da studentice manje ?ele snimiti vlastitu verziju skladbe (C = 3.0), nego studenti (C = 4.0) te da snimanje vlastite izvedbe skladbe manje ?ele studenti bez glazbenog obrazovanja, oni s osnovnom glazbenom školom te ni?om plesnom školom (C = 3.0) u odnosu na studente sa srednjom glazbenom školom, klavir/teorija, te srednjom glazbenom školom, drugi instrument (C = 4.0).

Rezultati potvr?uju hipotezu (H5) da bi studenti u statisti?ki zna?ajno manjem broju slu?ajeva javno snimili odabrane skladbe od onih koji ne bi. Ovakvi se rezultati mogu objasniti cijelim nizom potrebnih znanja, vještina i iskustva u iš?itavanju, pripremi, uvježbavanju, izvo?enju, interpretaciji i snimanju glazbe za realizaciju predloženog. Ispitanici koji nemaju dovoljnu razinu obrazovanja i znanja, ne osje?aju se sigurno i nemaju samopouzdanja za takav ?in.

Na upit o želji ispitanika da odabranu skladbu izvedu u prilago?enom aran?manu na ispitu ili produkciji studenata podjednaki udio ispitanika izjavio je da bi to htjeli (38 %) ili da to ne bi htjeli (40 %) (Slika 5). I srednja vrijednost pokazuje da ne znaju bi li tu skladbu izvodili na ispitu odnosno produkciji studenata prema medijanu (C = 3.0) odnosno da uglavnom bi prema dominantnoj vrijednosti (D = 4.0). Ove vrijednosti su prikladnije s obzirom na asimetri?nost distribucije ($Z = 0.18$, $p < .01$) i opravdanije ih je promatrati nego aritmeti?ku sredinu ($M = 2.9$, $SD = 1.32$). Razlike po spolu, korištenjem Mann Whitney U testa, su pokazale da postoji statisti?ki zna?ajna razlika u želji da skladbu izvode na ispitu odnosno produkciji studenata izme?u studenata i studentica ($Z = -4.06$, $p < .01$), Kruskal Wallisov test je pokazao da postoji razlika i ovisno o glazbenom obrazovanju ($Z(4) = 24.62$, $p < .01$), a Spearmanov koeficijent korelacije da nema povezanosti s dobi studenata ($r = .09$, $p > .05$). Smjer razlika pokazuje da studentice pokazuju manju želju da skladbu izvode na ispitu odnosno produkciji studenata (C = 3.0) nego studenti (C = 5.0) jer se i kroz dosadašnje rezultate pokazalo da one imaju ni?u razinu samopouzdanja i manju želju za pokazivanjem u sviranju. Po koli?ini najmanje ?elje za nastupom na produkciji studenata ili sviranju osobno odabrane skladbe na ispitu slijede studenti bez glazbenog obrazovanja te oni koji su završili ni?u plesnu školu (C = 3.0), a potom oni s osnovnom glazbenom školom te srednjom glazbenom školom – drugi instrument te C = 4.0). Najviše ?elje za nastupom na produkciji studenata ili sviranju skladbe na ispitu su ispitanici sa završenom srednjom glazbenom školom - klavir/teorija (C = 5.0) što je bilo i za o?ekivati. Time se potvr?uje postavljena hipoteza H6.

Kako autor tvrdi da se „didakti?ki sadržaj nastave” odnosi na sadržaj pou?avanja – na znanja, oblike, vještine, vrijednosti i stavove koji ?ine predmet u?enja, a naj?eš?e se preuzima iz kurikula, ili nastavnog

plana i programa" (Tomi?, 2002, 230), zanimalo nas je misle li ispitanici da bi njihova odabrana skladba mogla biti dio didaktičkog repertoara u nastavi sviranja.

Dobiveni rezultati pokazuju da ih 46 % misli da bi mogla biti, 30 % uglavnom i 16% u potpunosti (Slika 6). Srednja vrijednost pokazuje da ne znaju bi li ta skladba mogla biti dio didaktičkog repertoara u nastavi sviranja prema medijanu ($C = 3.0$) odnosno da uglavnom bi prema dominantnoj vrijednosti ($D = 4.0$). Ove vrijednosti su prikladnije obzirom na asimetričnost distribucije ($Z = 0.19, p < .01$) pa ih je opravdanije promatrati nego aritmetičku sredinu ($M = 3.2, SD = 1.22$). Razlike po spolu, korištenjem Mann Whitney U testa, su pokazale da ne postoji statistički značajna razlika u mišljenju bi li ta skladba mogla biti dio didaktičkog repertoara u nastavi sviranja između studenata i studentica ($Z = -1.07, p > .05$), Kruskal Wallisov test je pokazao da ne postoji niti razlika ovisno o glazbenom obrazovanju ($Z(4) = 3.23, p > .05$), a Spearmanov koeficijent korelacije da nema povezanosti s dobi studenata ($r = .09, p > .05$). Sve to pokazuje da studenti misle kako se skladba može prilagoditi izvornju na njihovoj razini vještine sviranja ili da je prezahtijevna za njihove mogućnosti. Na pitanje smatraju li da bi tu skladbu studenti rado svirali (Slika 7) više od pola ih smatra da bi, 38% uglavnom i 15 % u potpunosti. Srednja vrijednost također pokazuje da uglavnom misle da bi tu skladbu studenti rado svirali prema medijanu i dominantnoj vrijednosti ($C = 4.0, D = 4.0$). Ove vrijednosti su prikladnije obzirom na asimetričnost distribucije ($Z = 0.23, p < .01$) i u ovom ih je slučaj opravdanije promatrati nego aritmetičku sredinu ($M = 3.6, SD = 0.93$). Razlike po spolu, korištenjem Mann Whitney U testa, su pokazale da ne postoji statistički značajna razlika u mišljenju između studenata i studentica ($Z = -0.95, p > .05$) da bi tu skladbu studenti rado svirali, Kruskal Wallisov test je pokazao da ne postoji niti razlika ovisna o razini glazbenog obrazovanja ($Z(4) = 1.39, p > .05$), a Spearmanov koeficijent korelacije da nema povezanosti s dobi studenata ($r = .11, p > .05$). Rezultati ovog pitanja otvaraju područje subjektivnosti i usmjerenosti prema osobnim preferencijama. Ovime se potvrđuje hipoteza (H7) da bi studenti u statistički značajnijem broju željeli da njihove odabrane skladbe budu uključene u nastavni sadržaj kolegija sviranja, ali i hipoteza (H8) koja tvrdi da bi studenti u statistički značajnijem broju rado svirali odabrane skladbe. Ovdje možemo razlučiti kako ispitanici misle da bi osobno preferirane skladbe u nastavnom sadržaju sviranja povećale motivaciju i volju za vježbanjem instrumenta i to bi ih veselilo. Pitali smo ih jesu li već dobivali ovakve zadatke u dosadašnjem obrazovnom procesu. Njih 93 % izjavilo je da nisu dobivali takve zadatke. Nema razlike u tom udjelu ovisno o dobi ($\chi^2(11) = 5.20, p > .05$), spolu ($\chi^2(4) = 9.11, p > .05$) te obrazovanju. Potvrđena je hipoteza (H9) – studenti su u statistički značajno manjem broju do sada imali takav zadatak u nastavi sviranja instrumenta što smo i predvidjeli jer je ovo eksperimentalni novitet vezan uz nastavu sviranja na učiteljskom studiju i umjetničkom studiju Glazba i mediji.

Provjerili smo što im je bilo najteže prilikom realizacije izvedbe. Najčešći odgovor je bio sviranje (23 %), zatim trema (19 %), uvježbavanje (9 %), točnost u ritmu/tempo (8 %), točnim akordima, vještini izmjene akorada i točnosti kadenca (6 %). S udjelom manjim od 5 % javljaju se još i elementi izvedbe kao što su pjevanje, usklađivanje pjevanja i sviranja, koncentracija, prstomet i izmjena/usklađivanje desne i lijeve ruke pri sviranju. 9 % ispitanika izjavljuje da im ništa nije bio problem. U analizi koja pokazuje razlike u poteškoćama pri izvedbi, po spolu, hi-kvadrat test pokazuje da postoje statistički značajne razlike ($\chi^2(11) = 24.85, p < .05$), a isto je uočljivo i za varijablu obrazovanja ($\chi^2(48) = 68.61, p < .05$). Slike 8 i 9 to zorno prikazuju. Vidimo da je kod studentica znatno izraženija trema (21 %) u odnosu na studente (0 %), a studenti pokazuju jaču izraženost problema uvježbavanja (17 %) te problema s prstometom (13 %) od studentica (7 % i 1 %). (Slika 8). Za varijablu razine glazbenog obrazovanja vidimo izraženije probleme sviranja (28 %) kod onih bez glazbenog obrazovanja u odnosu na sve ostale skupine. Najveću tremu u sviranju imaju studenti koji su završili plesnu školu (50 %), studenti bez glazbenog obrazovanja (19 %) zajedno sa studentima koji su pohađali osnovnu glazbenu školu (24 %) imaju veću tremu u odnosu na one sa srednjom glazbenom školom (Slika 9).

Na kraju smo postavili pitanje smatraju li da bi ovakvih projekata trebalo biti više u nastavi te se pokazalo (Slika 10) da se 66 % studenata slaže s time, 40 % uglavnom i 26 % u potpunosti. Srednja vrijednost isto pokazuje da uglavnom misle da bi trebalo biti još takvih projekata u nastavi prema medijanu i dominantnoj vrijednosti ($C = 4.0, D = 4.0$). Ove vrijednosti su prikladnije obzirom na asimetričnost distribucije ($Z = 0.24, p < .01$) opravdanije promatrati nego aritmetičku sredinu ($M = 3.8, SD = 1.05$). Smjer razlika pokazuje da studentice manje misle da bi trebalo biti još ovakvih projekata ($C = 4.0$) nego studenti ($C = 5.0$) jer se one više savjesnije u većem broju slušaju pa im to čini dodatne napore u odnosu na one do

sada naučene. Većina studenata s višom razinom glazbenog obrazovanja misli da treba biti još takvih projekata (C = 4.0) u odnosu na one bez glazbenog obrazovanja (C = 3.0) koji to ne žele.

Studija slušanja

Uvod

Studija slušanja proizašla je iz projekta „Sviramo ono što slušamo” koji je uključivao studente prve i druge godine sveučilišnog prijediplomskog studija Glazba i mediji. Studij je pokrenut na Sveučilištu Sjever u Varaždinu 2021. godine s ciljem poticanja inovativnih edukacijskih praksi na području glazbene umjetnosti. Interdisciplinarnost studija naglašena je raznolikošću obaveznih kolegija koje studentima omogućavaju stjecanje pedagoško-psihološko-didaktičko-metodoloških kompetencija uz razvoj glazbenih vještina koje se prilikom upisa procjenjuju postupkom provjere specifičnih znanja i sposobnosti iz solfeggia, teorije glazbe, klavira i medijske kulture. Kolegij Klavir (1-6) studenti pohađaju tijekom svih šest semestara prijediplomskog studija i na svakom ispitu obavezni su odsvirati program prilagođen individualnom predznanju i sposobnostima na zadanoj literaturi. Od izuzetne je važnosti osvijestiti studente o izvedbenim mogućnostima klavira kao praktičnog alata za reprodukciju raznovrsnih glazbenih žanrova.

Metodologija istraživanja

S tom je namjerom na kolegijima Klavir 1 i Klavir 3 u akademskoj godini 2023./24. pokrenut projekt „Sviramo ono što slušamo” čija je provedba realizirana u nekoliko koraka. Kako se radi o novopokrenutom studiju koji još treba uspostaviti bolju vidljivost unutar postojećeg sustava obrazovanja na glazbenim akademijama, broj studenata nije mogao biti relevantan za kvantitativno istraživanje te su rezultati istraživanja obrađeni kvalitativnom metodom. Ovu studiju slušanja čini empirijsko istraživanje provedeno na pitanju kako intervencija u nastavni sadržaj nastave sviranja utječe na motiviranost za vježbanje. S obzirom da je u postojećem silabu predviđeno da jedna od skladbi koju studenti pripremaju tijekom semestra može biti skladba po slobodnom izboru, ova intervencija ne dovodi u pitanje cilj kolegija i ishode učenja. Unatož tome, treba naglasiti kako nastavni planovi i programi, osobito unutar sustava glazbenog obrazovanja u Republici Hrvatskoj, i dalje pokazuju visoku razinu normativnosti i ograničenog prostora za kreativnu autonomiju nastavnika. Umjesto poticanja inovativnih pedagoških pristupa i individualizacije procesa učenja i poučavanja, kurikularni dokumenti većinom ostaju usmjereni na odabir i obradu propisanih sadržaja. Na taj se način zanemaruje važnost procesa učenja, odnosno metoda i strategija koje bi mogle potaknuti dublje razumijevanje, izražavanje i umjetnički razvoj učenika (Matoš, 2018). Voditelj projekta, u ovom slušaju nastavnik - nositelj kolegija definirao je četiri uzastopna koraka u izvedbenom procesu, počevši od temeljne razine sviranja melodijske linije, pa sve do složenijih oblika harmonijske pratnje. Ova postupna gradacija nastavnih koraka omogućuje se u prilagođavanju razine složenosti individualnim mogućnostima i fazama razvoja glazbenih kompetencija studenata, čime se omogućuje progresivno usvajanje znanja i vještina na kognitivnoj, psihomotornoj i afektivnoj razini. Ovakva strategija učenja omogućuje razvoj fleksibilnosti u izvedbi, kao i temeljno razumijevanje odnosa melodije i harmonije. U tom kontekstu, strukturirani i postupni pristup može pridonijeti razvoju refleksivnih i samoregulacijskih sposobnosti studenata, što je temelj za njihovo daljnje samostalno učenje i umjetničko oblikovanje. (Pike, 2017)

Problem istraživanja

Utječe li intervencija u nastavni sadržaj nastave sviranja na motiviranost vježbanja instrumenta, a time i na bolji završni uspjeh iz kolegija?

Cilj istraživanja

Cilj istraživanja je bio istražiti utječe li način poučavanja sviranja na razvoj glazbenih vještina studenata kolegija sviranja.

Hipoteza (H)

Intervencija u nastavni sadržaj nastave sviranja i na?in pou?avanja sviranja utje?u na motiviranost za vježbanje i razvoj glazbenih vještina studenata kolegija sviranja.

Uzorak ispitanika

U projektu je sudjelovalo 9 studenata prve godine i 7 studenata druge godine umjetni?kog studija Glazba i mediji, kolegija Klavir.

Instrumenti, postupci i metode rada

Istraživanje je provedeno u kontekstu nastavnog okruženja, korištenjem višetrukih izvora dokaza kao što su promatranje, dokumentiranje i razgovor sa studentima.

Tijek postupka

Studenti su najprije dobili zadatak da svatko od njih predloži po tri skladbe koje sluša u slobodno vrijeme. Poveznice sa skladbama svaki je student pojedina?no elektroni?kom poštom poslao nositelju kolegija, koji je potom odabrao po jednu skladbu za svakog studenta. Za odabranu skladbu student je trebao ispisati melodijsku liniju uz šifriranu harmonijsku pratnju. S obzirom na dostupnost tehni?kih pomagala bilo je dozvoljeno zapis preuzeti s interneta ili iz neke od notnih zbirki. Za ovaj korak svaki je student imao tjedan dana. Svi su studenti zadatak izvršili samostalno i u roku. Nakon toga uslijedila je priprema izvedbe u ?etiri koraka: sviranje melodije desnom rukom uz pratnju nastavnika – obavezno, sviranje harmonijske pratnje uz pjevanje – neobavezno, s obzirom na vokalne sposobnosti, samostalno sviranje melodije uz jednostavnu akordi?ku pratnju – osnovni zadatak i sviranje melodije uz razloženu akordi?ku pratnju – zadatak za napredne. Studenti su uglavnom predlagali vokalno-instrumentalne skladbe popularne glazbe. U manjoj mjeri bili su zastupljene isklju?ivo instrumentalne skladbe.

Rezultati i rasprava

Cilj opisanog pristupa bio je osvijestiti klasi?ne temelje glazbe kojom su okruženi u svakodnevnom životu. Time je istaknuta i sociološka dimenzija projekta: osim upoznavanja glazbenih preferencija studenata, omogućeno im je i da premoste generacijski jaz izme?u novijeg/svakodnevnog/poznatog prema starijem/udaljenom/manje atraktivnom repertoaru. Osim same izvedbe svaki je student trebao istražiti pozadinu i kontekst nastanka skladbe, te obrazložiti svoj izbor. Raznovrsnost glazbenih preferencija uklju?uje i poticanje me?usobne tolerancije bez obzira na razlike u žanrovima koje studenti slušaju.

Provedbu projekta pratio je anketni upitnik u kojem su studenti odgovarali na pitanja vezana uz pripremu i evaluaciju samog projekta. Iz tog upitnika iskristalizirali su se podaci za studiju slu?aja koja je sastavni dio ovog istraživanja. Studenti prijediplomskog studija Glazbe i medija imaju odre?eno predznanje ste?eno u institucionalnom obrazovanju kroz sustav glazbenih škola. Raznovrsnost smjerova koje su poha?ali rezultira heterogenoš?u skupine kojoj je neophodno prilagoditi program nastave Klavira. Jednako tako, izražena je i heterogenost žanrova koje studenti slušaju u svojim svakodnevnim aktivnostima. Sam korak odabira skladbe od strane nastavnika-nositelja kolegija pojedinim je studentima bio neo?ekivan. Treba istaknuti da je u ovom koraku nastavnik djelomi?no procjenjivao zahtjevnost skladbe u odnosu na vještinu studenta pa neki od izbora ne bi predstavljali prvi izbor samog studenta. Ovim je korakom ostvaren reciprocitet u izgradnji kvalitetnog odnosa student-nastavnik, uz važan faktor povjerenja kojim student bez zadržke suo?ava nastavnika sa svojim preferencijama, a nastavnik poti?e studenta na realizaciju njegovog izbora. Premda su se gotovo svi studenti poslužili gotovim zapisom skladbe, ve?ina ih je odgovorila da bi bili u stanju sami zapisati melodijsku liniju. Time ovaj projekt postiže korelaciju s kolegijem Solfeggio, obaveznim kroz svih šest semestara ovog prijediplomskog studija Glazbe i medija. Oba kolegija – Klavir i Solfeggio – tradicionalno su usmjerena na vještine koje studentima trebaju pomo?i, no nisu ih uvijek u stanju primijeniti u praksi. (Çölo?lu, 2019). Korelacijski pristup i integracija razli?itih nastavnih sadržaja isti?e i

interdisciplinarnu prirodu kurikula. Studenti sviranje klavira povezuju s tremom koju uzrokuje strah od pogreške. Prilikom izvođenja skladbi uz nastavnika primjećuje se značajno manji utjecaj treme, no samo u rijetkim slučajevima moguće je postići da izvedba teče glatko, jer se svirač previše fokusira na ispravljanje pogrešaka. Očekivano, studenti bi ovakav repertoar, u aranžmanu prilagođenom njihovoj razini sviranja, rado izvodili na ispitu iz klavira, a neki su čak potvrdno odgovorili na mogućnost da snime vlastitu verziju skladbe. Većina njih smatra da bi ovakve skladbe učenici rado izvodili kao dio obrazovnog procesa, nitko se od njih u dosadašnjem učenju instrumenta nije susreo sa sličnim zadatkom i svi smatraju da bi ovakvih projekata trebalo biti više u nastavi. U tom smislu važno je istaknuti da je gotovo sav didaktički repertoar (klavirska literatura) propisan za poduku u početnoj nastavi kolegija Klavir, u trenutku nastanka, bio suvremen. Skladatelji/učitelji su zadatke prilagođavali potrebama i interesima svojih učenika (u klavirskoj pedagogiji: Bach, Clementi, Czerny itd.). Uspješne formule pritom su desetljećima opstajale kao potvrđen put ovladavanja vještinom sviranja klavira (Šudina, 2022).

U svjetlu sve intenzivnije digitalizacije glazbene produkcije i dostupnosti različitih alata temeljenih na umjetnoj inteligenciji, svakodnevno nastaje velik broj novih glazbenih sadržaja koji, premda formalno funkcionalni, često ne udovoljavaju kriterijima glazbeno-estetske relevantnosti. Ovakav razvoj glazbene stvarnosti zahtijeva redefiniranje ciljeva i metoda unutar pedagoške glazbene prakse, koja se više ne može temeljiti isključivo na prenošenju kanonskog repertoara. Suvremena glazbena pedagogija treba preuzeti aktivnu posredničku ulogu kojom omogućava povezivanje glazbene tradicije s aktualnim glazbenim narativima i iskustvima. Prema Werneru Janku (1996), razlikuje se didaktika glazbenog djela i didaktika estetsko-muzikalnog iskustva, pri čemu ova druga paradigma stavlja u središte pojedinca kao recipijenta, čime se nadilazi iskustvo učenja usmjereno isključivo na objekt (glazbeno djelo) i omogućava subjektu (učniku, studentu) da u glazbi ostvari vlastito estetsko iskustvo. Ključna pedagoška zadaća stoga nije samo interpretacija onoga što glazbeno djelo jest, nego stvaranje prostora za razvoj kritičke glazbene pismenosti (Jank, 1996, 228-256).

Zaključak

Teorijski okvir ovog istraživanja integrira konstruktivističku teoriju učenja, diferenciranu nastavu, ulogu tehnologije i spajanje klasične i neklasične glazbene literature. Zajedno, ovi pristupi ističu potencijal inovativnih metoda poučavanja za unapređenje instrumentalnog obrazovanja. Personalizacijom sadržaja nastave i uključivanjem različitih žanrova, nastavnici mogu stvoriti zanimljivije i značajnije iskustvo učenja za učenike. Ovaj pristup ne samo da poboljšava tehničke vještine, već i potiče kreativnost, emocionalno izražavanje i trajnu ljubav prema glazbi. Utvrđene činjenice koje govore o dobrobiti glazbenih aktivnosti na opći tjelesni, intelektualni i emocionalni razvoj mlade osobe, su nedovoljno prepoznate u našem društvu. Digitalna demencija doseže osnovnoškolsku dob i stvara privid kompetentnosti mladih osoba. Bežen (2008, 391) ističe da kompetencija kao umijeće „...povezuje znanja, vještine i sposobnosti, uključuje ovlaštenost za obavljanje posla (diploma), motivaciju te etičke i socijalne elemente potrebne za uspješno obavljanje posla (profesije)”. Ovakav inovativni pristup nastavi sviranja u kojem studenti predlažu skladbe koje redovito slušaju, a koje su zatim integrirane u njihov nastavni sadržaj sviranja pokazao se uspješnim i efikasnim. Istraživanje naglašava važnost poticanja emocionalne povezanosti s glazbom kroz personalizirane i kreativne pristupe. Ovo je u skladu s teorijama estetskog obrazovanja, koje ističu transformativni potencijal glazbe za izazivanje i izražavanje emocija (Reimer, 1989). Studija ima jasno definirane ciljeve koji se usklađuju s inovativnim pedagoškim praksama i povezuje tradicijsku ulogu klasične glazbe i osobne glazbene preferencije, pružajući studentima praktično i zanimljivo iskustvo u procesu učenja. Time se kroz suvremeni pristup nastavi sviranja potiče inkluzivnost i angažman te se učinkovito rješava generacijska i žanrovska razlika u glazbenom obrazovanju. Na važnost povezivanja osobnih glazbenih ukusa s nastavnim sadržajem i njihove veze s tradicijskom glazbom te utjecajem na proces učenja ukazuje autorica Jorgensen (2003). Ona tvrdi da izlaganje različitim glazbenim stilovima poboljšava svestranost i prilagodljivost učenika kao glazbenika. Strategija poučavanja u kojoj do izražaja dolazi i sociokulturna dimenzija obrazovnog procesa zbog razumijevanja glazbenih preferencija studenata i tolerancije tuđeg mišljenja, doprinosi sociološkom odgoju i razvoju mladih. Istraživanje je potaknulo studente da istraže kontekst odabranih skladbi, ukazujući na to da je suvremena glazba ukorijenjena u tradicionalnim žanrovima. Takvim mogućnostima otvara se sociološki aspekt u nastavi sviranja koji je do sada imao ulogu, pretežno, skrivenog kurikula. Povratne informacije studenata naglasile su kako je uključivanje suvremene glazbe u nastavni sadržaj sviranja

smanjilo njihovu tremu i povećalo spremnost za izvođenje na ispitima. Time se posredno razvija samouvjerenost, samopoštovanje i vjera u osobne mogućnosti i vrijednost vlastitog rada (Jeronek i Tomić i sur., 2020). Ovim se istraživanjem dobio uvid u glazbene preferencije studenata, njihov odnos prema nastavi sviranja, motivaciji za vježbanje sviranja, intenzitetu i uvjetima pojave treme pri sviranju.

Ideja doprinosa istraživanja bila bi intervenirati u nastavni sadržaj nastave instrumenta (u ovom slučaju klavira, ali može se prenijeti i na ostale instrumente) i/ili drugih glazbenih kolegija i manjim postotkom ga zamijeniti ne klasičnom glazbenom literaturom – žanrom prema kojem učenik/student ima preferencije. Vjerujemo da bismo time dobili veću motiviranost učenika/studenta za vježbanje, a to bi rezultiralo i većom razinom tehnike sviranja i razvojem muzikalnog glazbenog izričaja-interpretacije koji proizlazi iz emocionalnog aspekta doživljaja glazbe. Ukoliko bi se ove intervencije unijele i u nastavu sviranja glazbenih škola, mišljenja smo da bi se time povećao broj učenika u glazbenim školama, smanjila digitalna demencija, kreativno i s mjerom koristila primijenjena tehnologija u glazbi, a da se pritom ne zapostavi klasična glazbena literatura koja je temelj cijelog izričaja nastave sviranja. Autorica Campbell podržava i istražuje ideju o integraciji svjetskih glazbenih žanrova u obrazovanje i prilagodbu nastavnog sadržaja prema preferencijama učenika (Campbell, 2010). Primjenom spomenutih teorijskih okvira doći će do većeg angažmana učenika/studenata, razvoja u području emocionalnog izražavanja i kreativnosti, bolje interpretacije i povezanosti s instrumentom kroz istraživanje osobne individualnosti izvedbom. Spajanje klasične i osobno preferentne glazbe pruža mogućnost uvježbavanja tehničkih vještina sviranja i potiče stvaralaštvo što doprinosi raznolikom obrazovnom iskustvu. Prožimanje klasične i suvremene glazbene literature i održavanje balansa između glazbenih stilova, usklađuje se s konceptom kulturne hibridnosti, u kojem tradicionalni i suvremeni utjecaji koegzistiraju kako bi stvorili bogatije iskustvo učenika (Appadurai, 1996). Pažljivo planiranje nastavnog sadržaja sviranja osigurava održavanje temeljnih načela instrumentalnog obrazovanja. Klasična glazba pruža strukturirani okvir za razvoj tehničkih vještina dok neklasični žanrovi nude mogućnosti istraživanja i inovacija. Ovaj dvostruki fokus podržava sveobuhvatan pristup glazbenom obrazovanju koji se zagovara u istraživanju. Poticanje učenika/studenata na istraživanje emocionalnih aspekata glazbe uključuje njihovo vođenje u interpretaciji djela na način koji odražavaju njihova osobna iskustva i pristupe. Ovaj proces posebno je učinkovit kada učenici imaju priliku raditi s različitim glazbenim stilovima, jer svaki žanr nudi jedinstvene mogućnosti izražavanja. Istraživanja sugeriraju da su učenici koji se emocionalno povežu s glazbom motiviraniji za vježbanje i izvedbu, što rezultira poboljšanim vještinama i samopouzdanjem (Sloboda, 2005). Široki spektar raznolikog kulturno-glazbeno-metodološkog sadržaja koji u učenicima/studentima mora biti dostupan i ponuđen, uvjetuje nesputanu kreativnost i zaigranost u umjetničko-stručnom obrazovanju koje zatvara krug i gradi temelje svakog civilizacijskog društva.

Literatura

Atanasov Piljek, D., Hajduković, B. i Piljek, S. (2022). Procjena ostvarenja zadanih ishoda

nastave glazbe na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Zbornik radova - *Suvremene teme u odgoju i obrazovanju - STOO 2 In memoriam prof. emer. dr. sc. Milan Matijević*. U Velićki, D. i Dumanović, M. (ur.). Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Zavod za znanstvenoistraživački rad u Bjelovaru Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Bialystok, E. i DePape, A. M. (2009). Musical expertise, bilingualism, and executive functioning. *Journal of Experimental Psychology: Human Perception and Performance* 35(2). 565–574.
<https://doi.org/10.1037/a0012735>

Bognar, L. i Matijević, M. (2005). *Didaktika*. Zagreb: Školska knjiga.

Campbell, P. S. (2010). *Songs in their heads: Music and its meaning in children's lives* (2nd ed.). Oxford University Press.

Chen, SH. i Goodwill, Alicia. (2022). *Neuroplasticity and Adult Learning*. 10.1007/978-3-

030-67930-9_43-1. Pribavljeno 19. sije?nja 2025. s

https://www.researchgate.net/publication/365349693_Neuroplasticity_and_Adult_Learning/citation/download

Çölo?lu, E. (2019). The Use of Instrumental Repertory in Solfeggio Education. *International Paris Conference on Social Sciences-III*, 235–241.

Creese, B., Khan, Z., Henley, W., O'Dwyer, S. i Corbett, A. (2021). Loneliness, physical

activity, and mental health during COVID-19: a longitudinal analysis of depression and anxiety in adults over the age of 50 between 2015 and 2020. *International psychogeriatrics* 33(5), 505-514 doi: 10.1017/S1041610220004135. Epub 2020 Dec 17. PMID: 33327988; PMCID: PMC7985900.

Pribavljeno 18. sije?nja 2025. s <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33327988/>

Creswell, J. W. (2014). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods*

Approaches. Sage Publications. Pribavljeno 19. sije?nja 2025. s https://www.ucg.ac.me/skladiste/blog_609332/objava_105202/fajlovi/Creswell.pdf

?udina, K. (2022). O vježbanju osnovnih vrsta klavirske tehnike kroz Czernyjeve etide op.

740, Umjetni?ka akademija u Splitu

Duke, R. A. (2005). *Intelligent Music Teaching: Essays on the Core Principles of Effective*

Instruction. Learning and Behavior Resources. pribavljeno 19. sije?nja 2025. s

https://openlibrary.org/books/OL9755338M/Intelligent_Music_Teaching

Gardner, H. (1983). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. Basic Books

Hanna-Pladdy B, MacKay A. (2011). The relation between instrumental musical activity and cognitive aging. *Neuropsychology*. 2011 May;25(3):378-86. doi: 10.1037/a0021895. PMID: 21463047; PMCID: PMC4354683. pribavljeno 18. sije?nja 2025. s <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21463047/>

Hanna-Pladdy B, Gajewski B. (2012). Recent and past musical activity predicts cognitive

aging variability: direct comparison with general lifestyle activities. *Front Hum Neurosci*. 2012 Jul 19;6:198. doi: 10.3389/fnhum.2012.00198. PMID: 22833722; PMCID: PMC3400047. pribavljeno 18. sije?nja 2025. s <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22833722/>

Hyde, K., Lerch, J., Norton, A., Forgeard, M., Winner, E., Evans, A. i Schlaug, G. (2009). Musical Training Shapes Structural Brain Development. *The Journal of neuroscience* : the official journal of the Society for Neuroscience. 29. 3019-25. 10.1523/JNEUROSCI.5118-08.2009. pribavljeno 19. sije?nja 2025. s

https://www.researchgate.net/publication/24194265_Musical_Training_ShapesStructural_Brain_Development

- Ireland K., Iyer T. A. i Penhune V. B. (2019). Contributions of age of start, cognitive abilities and practice to musical task performance in childhood. *PLOS ONE*, 14(4), Article e0216119. doi: 10.1371/journal.pone.0216119 [DOI <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC6483258/>]
- IP – GIM (2024). Sveučilište Sjever, Odsjek za glazbu i medije, Odjel za umjetničke studije, Izvedbeni plan. Pribavljeno 21. studenog 2024. s <https://www.unin.hr/kolegiji-glazba-i-medij>
- IP – GIM (2025). Sveučilište Sjever, Odsjek za glazbu i medije, Odjel za umjetničke studije, Izvedbeni plan. Pribavljeno 20. siječnja 2025. s <https://www.unin.hr/kolegiji-glazba-i-mediji/>
- Jank, W. (1996). Didaktische Interpretation von Musik oder Didaktik der musikalisch-ästhetischen Erfahrung? Eine Problemskizze. In T. Ott & H. Von. Loesch (Eds.), *Musik befragt – Musik vermittelt: Peter Rummenhüller zum 60. Geburtstag*, Augsburg: Wißner-Verlag, 228-261.
- Jerončić Tomić, I., Mulić, R. i Milišić Jadrić, A. (2020). Utjecaj društvenih mreža na samopoštovanje i mentalno zdravlje mladih. *In medias res*, 9(17), 2649-2654. <https://doi.org/10.46640/imr.9.17.4>
- Jorgensen, E. R. i Koskie, J. (2003). *Transforming Music Education*. *Music Educators Journal*. 90.10.2307/3399938. Pribavljeno 18.1.2025. s https://www.researchgate.net/publication/240727132_Transforming_Music_Education/citation/download
- Lövdén, M., Wenger, E., Mårtensson, J., Lindenberger, U. i Bäckman, L. (2013). Structural brain plasticity in adult learning and development. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*. Volume 37. Issue 9. Part B. 2296-2310. ISSN 0149-7634, <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2013.02.014>. pribavljeno 19. siječnja 2025. s <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S014976341300050X>
- Matoš, N. (2018). *Kurikulumski pristup oblikovanju profesionalnoga osnovnoga glazbenog obrazovanja* (doktorski rad). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
- Mavidou, A. i Kakana, D. (2019). Differentiated Instruction in Practice: Curriculum Adjustments in Kindergarten. *Creative Education*, 10, 535-554. doi: 10.4236/ce.2019.103039. pribavljeno 19. siječnja 2025. s file:///J:/Materijali%20za%20pisanje%20lanka/SVIRANJE/Differentiated%20Instruction%20in%20Practice_%20Curriculum%20Adjustments%20in%20Kindergarten.html
- MZO-GKGU - Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2019). Kurikulum nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije. pribavljeno 17. ožujka. 2022. s https://skolazazivot.hr/wp-content/uploads/2020/06/GKGU_kurikulum.pdf

- PDPSZVS-GIM Sveučilište Sjever (2024). Postupak dodatne provjere specifičnih znanja, vještina i sposobnosti, Prijediplomski sveučilišni studij Glazba o mediji. pribavljeno 21.studenog 2024. s <https://www.unin.hr/gim-upisi/>
- Piaget, J. (1971). *Psychology and Epistemology: Towards a Theory of Knowledge*. Penguin Books. pribavljeno 17. siječnja 2025. s https://openlibrary.org/books/OL5455742M/Psychology_and_epistemology
- Pike, P. D. (2017). Exploring self-regulation through a reflective practicum: a case study of improvement through mindful piano practice, *Music Education Research*, 19(4), 398-409
- PIPDSS-US Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (2020) Program integriranog preddiplomskog i diplomskog učiteljskog studija – učiteljski studij. pribavljeno 19.siječnja.2025. s <https://www.ufzg.unizg.hr/programi/uciteljski/>
- PDPSZVS-GIM Sveučilište Sjever (2024) Postupak dodatne provjere specifičnih znanja, vještina i sposobnosti, Prijediplomski sveučilišni studij Glazba o mediji. pribavljeno 21.studenog 2024. s <https://www.unin.hr/gim-upisi/>
- PIPDSS-US Sveučilište u Zagrebu Učiteljski fakultet (2020) Program integriranog preddiplomskog i diplomskog učiteljskog studija – učiteljski studij. pribavljeno 19.siječnja.2025. s <https://www.ufzg.unizg.hr/programi/uciteljski/>
- PIPDSS-USENJ Sveučilište u Zagrebu Učiteljski fakultet (2020). Program integriranog preddiplomskog i diplomskog učiteljskog studija – učiteljski studij s engleskim ili njemačkim jezikom. pribavljeno 19.siječnja.2025. s https://www.ufzg.unizg.hr/programi/uciteljski_eng_de/
- Prpić, S. (2006). *Suvremena didaktika*. Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor.
- Reimer, B. (1989). *A Philosophy of Music Education*. Prentice Hall.
- Schaie, K. W. (2012). *Developmental Influences on Adult Intelligence: The Seattle Longitudinal Study*, 2nd edn (New York, 2012; online edn, Oxford Academic, (24 Mar.2015), 495512. <https://doi.org/10.1093/acprof:osobl/9780195386134.001.0001> , <https://doi.org/10.1093/acprof:osobl/9780195386134.003.0021>
- Schlaug, G. (2001). The Brain of Musicians. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 930: 281-299. <https://doi.org/10.1111/j.1749-6632.2001.tb05739.x>

Schlaug, G., Forgeard, M., Zhu, L., Norton, A., Norton, A. & Winner, E. (2009). Training-induced neuroplasticity in young children. *Ann N Y Acad Sci.* 2009 Jul;1169:205-8. doi: 10.1111/j.1749-6632.2009.04842.x. PMID: 19673782; PMCID: PMC3005566.

Sloboda, J. A. (2005). *Exploring the Musical Mind: Cognition, Emotion, Ability, Function.*

Oxford University Press.

Spitzer, M. (2023). *Digitalna demencija : kako mi i naša djeca silazimo s uma.*

Naklada Ljevak.

Tomi?, V. (2002). *Didaktika.* Zagreb: Školska knjiga.

Tomlinson, C. A. (2001). How to Differentiate Instruction in Mixed-Ability Classrooms.

ASCD. January 2001 Edition: 2nd ISBN: 978-0871205124

UF-P. (2020). Sveučilište u Zagrebu Učiteljski fakultet (2020), Programi, pribavljeno

19.siječnja.2025. s <https://www.ufzg.unizg.hr/programi/>

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes.*

Massachusetts: Harvard University Press.

Webster, P. (2002). *Creativity and Music Education: Technology and the Arts.* Oxford

University Press.

Wesseldijk L.W., Mosing M.A., Ullén F. Why Is an Early Start of Training Related to Musical

Skills in Adulthood? A Genetically Informative Study. *Psychol Sci.* 2021 Jan;32(1):3-

13. doi: 10.1177/0956797620959014. Epub 2020 Dec 14. PMID: 33308000;

PMCID: PMC7809336.

**Teaching (Today for) Tomorrow:
Bridging the Gap between the Classroom and
Reality**

3rd International Scientific and Art Conference
Faculty of Teacher Education, University of Zagreb in
cooperation with the Croatian Academy of Sciences and
Arts

Teaching Instrument Classes (Today) For Tomorrow

Abstract

The paper explores the possibilities of content interventions within teaching instrument classes. More specifically, piano and/or other instrumental music courses, with a smaller percentage replaced by non-classical music literature, according to the participant's preferred genre. This integrates interactive learning methods, music technology as a practical tool, an individualized approach for each participant, and the integration of diverse music styles and techniques, while encouraging creative and comprehensive approaches to music education. The research results, collected using a mixed-methods approach that included quantitative research through a questionnaire with open-ended questions and questions using a five-point Likert scale, as well as a case study, in which responses were provided by students of the Music and Media program at the University North in Varaždin and students of the Faculty of Teacher Education at the University of Zagreb, confirmed the central hypothesis that the instructional content of instrumental teaching should be modified and, alongside classical music literature, a smaller portion of it should be individualized to bring it closer to pupils/students and make it applicable to their everyday lives and leisure time. This would result in improved instrumental skills and the development of music expression and interpretation arising from the emotional aspect of experiencing music, motivating students to practice without neglecting the classical music literature that forms the entire expression.

Key words:

comprehensive approach to musical work; individualized approach; instructional content; instrumental instruction; musical genre

Revizija #3

Stvoreno 27 prosinca 2025 10:39:01 od Martina Gajšek

Ažurirano 27 prosinca 2025 10:57:58 od Martina Gajšek